ATEITIS

1953 M.

NR. 9

LAPKRITIS

ATEITIS eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

Karmelitų bažnyčia Kaune

VISI Į FEDERACIJOS PINIGINIO VAJAUS TALKĄ!

Ar jau išplatinai gautą laimėjimų knygutę? Jei dar ne, paskubėk!

Kas išplatins ar nupirks sau laimėjimų knygutę už 10,00 dol. tam bus užskaityta At-kų šelpimo Fondo nario mokestis už 1953 metus.

TURINYS

T. Viktoras Gidžiūnas, OFM., — šventųjų garbinimas ... 201
Nepasiektas amžių ilgumas (iš senų giesmynų) ... 202
Vitalija Bogutaitė — eilėraščiai ... 203
Red. — Prof. K. Pakšto sukaktis ... 204
Alb. Baranauskas — De vera amicitia ... 206
A. P. Bagdonas — Rudens pasaka (eil.) ... 208
Alfa Sušinskas — Mortui loquuntur ... 209
V. Gr. — Laurynas Stoka Gucevičius ir jo neoklasikinė kūryba ... 210
P. Natas — Ruduo (eil.) ... 211
Pakelės Smilga (eil.) ... 211
Vilmanta Karečkaitė — Žmogaus asmenybės reiškimasis ... 211
Genutė Buračaitė — Liūdesys (eil.) ... 212
Lapkričio simfonija ... 212
Pastabos, pastabėlės ... 212
Jon. Žadeikis — Pas Ateities skaitytojus džiunglėse ... 212
Danutė Giedraitytė — Suolelis (eil.) ... 213
R. Staniškytė — Lietuviška kalba ir jos palaikymas ... 214
Ir vėtros jų nepalaužė ... 214
Didieji mūsų tautos įvykiai lapkr. mėn. ... 214
A. D ž. — Ruduo Plungės parke ... 215
O dabar pažaiskime ... 215
A. U. — Kodėl tu sakai "jūs" (pasaka) ... 215
Studentų ateitininkų gairės (rezoliucijos iš Kennebunk Port, Me., suvažiavimo) ... 216

SPORTAS

P. Ganvytas — Nauja jėga sporte ... 216

KREIVOS ŠYPSENOS ... 217

DARBAI IR ŽMONĖS ... 218

Lietuvių salezietių institutas Italijoje ... 219
Ateitininkų Dvasios Vadų konferencija Chicagoje ... 219
SAS baruose ... 219
Red. — Ties lietuviškojo Vyčio klausimu ... 220
Medžiaga susirinkimui ... 220

ATSKLEISTA KNYGA

J. Gulbinas — Liet. kalbos istorija ... 221
B. — Gyvačių lizdas ... 221
A. Sušinskas — Apie Teresę Neumanaitę ... 222
Naujos knygos, žurnalai ... 222

PLAČIAME PASAULYJE ... 223

Viršelio 1 psl. — M. K. Čiurlionio — Žemaičių kapinaitės.

1953 METAI LAPKRITIS—NOVEMBER Nr. 9

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS: J. Baužinskas, V. Grajauskaitė, G. Botyrius, V. Karečkaitė, K. Kudžma.

Redakcijos ir administracijos adresas:
'Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

PRENUMERATA metams: $4.00 pagal U. S. dol. kursą.

Garbės prenumerata metams $10.00

Atskiro nr. kaina 40c.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association **"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.**

Subscription $4.00 per year.

Single copy 40 cents.

Entered as second - class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

ŠVENTŲJŲ GARBINIMAS

TĖV. VIKTORAS GIDŽIŪNAS, O. F. M.

Daug kartų mes iškilmingai švenčiame kurio nors Katalikų Bažnyčios didvyrio šventę. Kiekviena metų diena kalendoriuje yra pažymėta šventojo vardu. Negana to, kiekvienas mūsų nešiojame šventojo vardą ir renkamės sau ir savo draugijoms šventuosius globėjus. Pagaliau kiekvienais metais lapkričio 1 d. švenčiame Visų Šventųjų šventę. Kyla tad klausimas, kodėl mes taip gerbiame šventuosius? Tai suprasime, panagrinėję šventųjų gyvenimą ir jųjų atsiradimą Bažnyčios liturgijoje.

I. Kankinių kultas

Visų laikų krikščionys suprato, kad mirti už Kristų ir jo paskelbtuosius idealus yra didžiausia Dievo meilės auka, kokią tik žmogus gali paaukoti savo Kūrėjui. Dėl to uolūs tikintieji, supratę šios aukos reikšmę, ne tik nesibijojo, bet net patys ieškojo kankinio mirties. Šv. Pranciškus Asyžietis maldoje skundėsi Kristui, kad Jis jam neleidęs būti kankiniu.

Ši herojiška kankinių meilė ir ištikimybė Išganytojui tikinčiųjų širdyse žadino meilę ir pagarbą idealodidvyriams, kuri pamažu virto jų garbinimu ir netrukus įėjo į liturgiją kankinių kulto formoje. Kankinių garbinimas jau II-me amž. pasireiškė Rytų Bažnyčioje, o III-me jį jau randame ir Vakaruose. Kankinio mirties diena anuomet imta vadinti: **"dies natalis"**, gimimo diena amžinajam gyvenimui. Tą dieną tikintieji skirdavo kankinio garbei ir ją švęsdavo su ypatingomis apeigomis.

Kada tikintysis mirdavo už Kristaus mokslą, jis tuoj būdavo pavadintas kankiniu, **"martyr."** Antkapyje gi arba Katakombos urną uždarančioje akmens ar marmuro lentoje būdavo iškalamas jo vardas ir pažymima, kad jis yra kankinys, pav.: **"Cornelius Martyr"**. Paskui kankinio vardas įrašomas į tos bažnyčios, kuriai jis priklausė, liturgines knygas, kad ši kas metai švęstų jo mirties metines. Tai buvo primityviosios kanonizacijos apeigos.

Kankinių kūnai anuomet būdavo laidojami bendrose katakombose, kur dažnai specialiai jiems būdavo paruošiami maži kambarėliai, iškasti požemyje. Šalia šių kambarių būdavo iškalami ir didesni kambariai, vadinami **"Memoria Martyrum"**, kur kankinio mirties metinių išvakarėse tikintieji susirinkdavo švęsti naktinių vigilijų arba budynių. Ta proga čia būdavo giedamos psalmės, skaitomas kankinio gyvenimo ir kančios aprašymas ir pagaliau apie 12 val. ant jo karsto laikomos šv. Mišios.

Pradžioje kankinių garbinimas buvo praktikuojamas tik toje vietoje ar tame mieste, kur kankinys praliejo savo kraują, bet vėliau, Bažnyčiai gavus laisvę, jų kultas išsiplatino visur. Žinoma, kad tada visų kraštų maldininkai vyko lankyti katakombose esančių kankinių kūnų. Čia atvykę su dideliu dievotumu prie jų melsdavosi ir dažnai tą dievotumą į vieną ar kitą kankinį parnešdavo ir į savo šalis. Ilgainiui ir patys kankinių kūnai buvo perkelti į bažnyčias, kuriose imta švęsti ir jų kančios metines. Tokiu būdu kankinių kultas pamažu pasidarė bendro ir visuotinio pobūdžio.

II. Šventųjų kultas

Pirmaisiais krikščionybės amžiais šventaisiais buvo laikomi tik kankiniai. Pats lotyniškas žodis **"sanctus"**, "šventas", kilęs iš **"sancire"**, reiškė uždarą vietą, kurioje kokiu nors būdu apsireiškė dievybė. Bažnyčios gi terminologijoje **"Sanctus"**, "šventas," yra tas žmogus, kuris pasiekė tokios aukštos tobulybės, kad jame, jo darbuose, ypatingu būdu apsireiškia pats Dievas. Juk ir šventėti arba tobulėti reiškia stengtis tapti panašiu į Dievą.

Turint tokią šventojo sampratą, savaime aišku, jog pasibaigus persekiojimams, turėjo atsirasti ir kitos rūšies šventieji — būtent, laisvos valios kankiniai. Dar III-me amž. Klemensas iš Aleksandrijos kankiniu vadina tą žmogų, kuris dėl Dievo meilės užlaiko Evangelijos įsakymus ir atsisako pasaulio malonumų. Šv. Jeronimas IV-me tvirtina, jog nekalta dievotos sielos tarnyba yra kasdieninė kančia. Ir iš tikrųjų, užlaikyti visus Dievo įsakymus, Evangelijos patarimus ir atsižadėti pasaulio teikiamų malonumų yra nuolatinė, visą gyvenimą besitęsianti kančia.

Tokį tai gyvenimą laisva valia pasirinkdavo turtingi vyrai ir jaunos mergaitės ir, išėję į dykumas, visą gyvenimą griežtai atgailaudami garbino Dievą. Sausuose tyruose pražydo puikios pirmosios dvasinio pavasario gėlės, kuriomis pasigėrėti čia rinkosi tikinčiųjų minios. O anų atsiskyrėlių malda ir palaiminimas darė stebuklus. Žinome, jog net pats imperatorius prašė Antaną atsiskyrėlį, kad už jį pasimelstų. Aliejus gi ir duona kito atsiskyrėlio, Iliarijaus, palaiminta žmonių buvo laikoma, kaip tikra apsauga nuo visokeriopo blogio. Buvo taip pat ir vyskupų, mokytų vyrų, kurie spindėjo išmintimi, garsėjo apaštalavimu ir buvo pasipuošę dorybių vaisiais. Vieni ir kiti taip pragarsėjo tik dėl to, kad su jų nuoširdžiomis ir uoliomis pastangomis veikė ir stebuklingoji Dievo galia.

Bažnyčia, iš tolo stebėdama šių žmonių gyvenimą ir per juos kitų patirtas malones, suprato, kad jie yra deiformes arba pagal Dievo dvasią gyveną šventieji. Tiesa, asketai, mergaitės ir vyskupai nebuvo kraujo kankiniai, bet jie laisvos valios ir aštrios atgailos Dievo meilės aukos. Argi buvo galima ilgiau laukti neįrašant jų vardų šalia tų, kurie savo tikėjimą patvirtino kraujo testamentu?

Įrašant, kurio nors šventojo vardą į taip vadinamą, **"Šventųjų katalogą"**, anais laikais nebuvo daroma joki oficialūs beatifikacijos ar kanonizacijos veiksmai

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

NEPASIEKTAS AMŽIŲ ILGUMAS

Iš senų giesmynų

Tėmykis žmogau išmintingas,
Kur po smerčio turėsi vietą.
Valdyki išmintį ir valę,
Jog neilgai būsi ant svieto.

Šiandien kitiems smertį duoda,
O ryto Dievs dėl tavęs žada!
Sergėkis nuo tokios priežasties,
Nes nežinai smerčio adynos.

*

O! nepasiektas amžiaus ilgumas;
Ir nepaimtas ano platumas.

Laukiu aš tavęs ten gyvenimo,
Kasdien jau arčiau prie pabengimo.

Šiandien ar rytoj pažinsiu tave,
O tai nežinau, kur rasiu save,

Ak gyvenime, veltuo žudytas,
Per visus amžius neatlygintas.

Už gyvenimą ten reiks man verkti,
Ašarų mares per amžius lieti,

Jei nutrotytas bus išganymas,
Baisus man labai toks gyvenimas.

*

Ak! ką darysim tuometu mes griešni,
Kad mumis ateis paskutinė viešni,

Ta, kuri smerčiu vadinas?
Daugel žmonių išgandinus,
Jau nuo pradžios svieto.

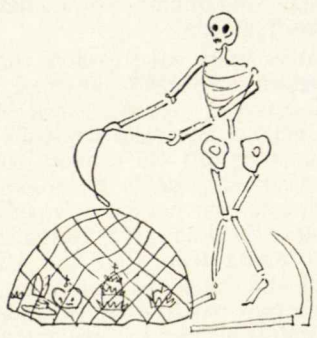

VĖLIŲ KALNELYJE

Graudžiomis raudomis apverkdavo senovės lietuviai savo mirusiuosius: kaip girios gegelė išrokuodavo savo vargus našlaičiai, tėvų netekė, motina gedėdavo sūnaus, karužėje žuvusio, mergelės liūdėdavo bernelio, iš svetimos šalelės nebesugrįžtančio...

Šiose senovės lietuvių raudose švietė ir pomirtinio gyvenimo viltys, kada artimieji vėl galės susitikti ir pasiguosti. Lietuviai tvirtai tikėjo, kad mirusieji ir po mirties gyvena. Mirusiųjų vėlės, sakoma, naktį susirenka aukštajame vėlių kalnelyje, susėda už stalų ir vaišinasi artimųjų atneštais valgiais.

Tikėjimą į pomirtinį gyvenimą sustiprino ir amžinybės idėją lietuviuose išryškino krikščionybė. Senosios lietuvių giesmės alsuoja tikėjimu į amžinybę, mąstymais apie mirtį ir amžinybę, kada prasidės "nepasiektas amžiaus ilgumas ir nepaimtas ano platumas".

Vėlinių giesmės, dažnai rašytos dar grubia lietuvių kalba, išmargintos svetimybėmis, sultingais vaizdais piešia paskutinę mūsų viešnią, "ta, kuri smerčiu vadinas", rodo pomirtinį gyvenimą, nevienodą gerųjų ir blogųjų likimą. Šias giesmes sutvarkė vysk. V. Valančius ir sudėjo į kantičkas, iš kurių giedojo kartų kartos.

Laidotuvėse, mirusiųjų prisiminimo šventėse aidėjo šitos giesmės ir visiems primindavo vėlių kalnelį — vienišas kapinaites, senus jų vartelius, vedančius į naują gyvenimą.

Pakelk tiktai akis, ką tau žmonės sakys,
Sakys smertis greitas, jodo kaipo raitas
Po svietą.
Studentus, žėkelius, prasčiokus žmonelius,
Prastus, išmintingus, mokintus, protingus
Ved' smertis.
Ponų aukso skrandas, puikius, rūbus brangius,
Sidabro lenciūgus, auksą ir žemčiūgus,
Met' šalin.
Kupčiai, palūkininkai, randžiai, karčiamninkai,
Nors pinigus renka, bet neišsiperka
Nuo smerčio.
Bobos ir audėjos, marčios ir verpėjos,
Nors stuomenis duosit, bet neišsivaduosit,
Nuo smerčio.

iš bažnytinės vyriausybės pusės, nes tada to ir nereikėjo. Argi galėjo kas abejoti kankinio šventumu, kuris, verčiamas išsižadėti Kristaus, ryžosi geriau mirti, negu paniekinti savo mokytoją? Argi pagaliau galėjo kas abejoti šventumu tų žmonių, kurie darė stebuklus ir kurių atgailos darbai visiems buvo žinomi. Oficialus šventųjų skelbimas prasidėjo tik X-jo amž. gale, kada jau atsirado neaiškumų. Tada Bažnyčia visu griežtumu pradėjo tyrinėti Dievo tarnų gyvenimą ir uždraudė juos garbinti, kaip šventuosius, pakol ji neištars savo galutinio žodžio.

III. Visų Šventųjų šventė

Bendra Visų Šventųjų (pradžioje, aišku tik kankinių) šventė buvo įvesta Rytuose, bet ne visur ir ten ji buvo švenčiama tą pačią dieną. Antiochijoje Visų Šventųjų paminėjimas buvo daromas pirmą sekmadienį po Sekminių, Edesoje gegužės 13 d. o Syrijoje pirmą penktadienį po Velykų.

Šis rytiečių paprotys netrukus rado atgarsį ir Vakaruose. VI-jo amž. Wuerburgo lekcijų knygoje randame, kad čia šventųjų kankinių minėjimas buvo daro-

mas pirmą sekmadienį po Sekminių ir Velykų oktavos penktadienį. Pagaliau 609 m.. gegužės 13 d. popiežius Bonifacas IV buvusioje Jupiterio šventykloje, Panteone, sudėjo daugelio šventųjų kankinių relikvijas ir patį Panteoną pašventino, duodamas jam Švč. Marijos kankinių bažnyčios vardą. Po šio įvykio kasmet gegužės 13 d. čia būdavo daromos visų šventųjų kankinių paminėjimas, kur pats popiežius laikydavo šv. Mišias ir iš viso pasaulio susirinkdavo gausios maldininkų minios.

Ilgainiui, kaip jau minėjau, šalia kankinių atsirado ir šventųjų išpažinėjų, mergaičių ir vyskupų kultas. Jų garbei popiežius Grigalius III 741 m. šv. Petro bazilikoje paskyrė vieną koplyčią, kurioje bazilikos vienuoliams įsakė kas dieną laikyti Visų Šventųjų vigilijas, o kunigams liepė laikyti iškilmingas šv. Mišias. Negana to, nežinomų veiksnių paskatintas, Grigalius IV. 835 m. paprašė imperatorių Liudviką Pamaldųjį, kad jis lapkričio 1 d. visoje imperijoje įsakytų švęsti Visų Šventųjų šventę. Ir nuo tada visame katalikiškame pasaulyje Visų Šventųjų šventė yra švenčiama lapkričio 1.

Laikui bėgant, pasikeitė ir Visų Šventųjų garbinimo mintis. Taip, kad dabar Bažnyčia, švęsdama šią šventę, garbina ne tik tuos šventuosius, kurie yra beatifikuoti ir kanonizuoti, bet ir visus teisiuosius, kurie džiaugiasi palaimintuoju regėjimu Dangaus karalystėje.

Panagrinėjęs šventųjų garbinimo kilmę ir jų kulto atsiradimą Bažnyčios liturgijoje, turiu dar pabrėžti, kad tiek pats garbinimas, tiek to garbinimo įvedimas liturgijon glūdi šventųjų herojiškose dorybėse ir tikinčiųjų meilėje tiems žmonėms, kurie įstengė visą save paaukoti šventam idealui — Dievo garbei. Gerbti gi dvasios didvyrius yra geras, girtinas ir leistinas gestas, tačiau ir šventųjų garbinime turime žinoti ribas. Taigi, reikia žinoti, kaip garbinti Dievą, kaip Dievo Motiną Mariją ir kaip Dievo tarnus, — šventuosius. Čia ir atsiranda reikalas pažinti kulto arba garbinimo rūšis.

IV. Kulto arba garbinimo rūšys

Tai, ką mes vadiname garbinimu, kitose kalbose girdime vadinant kultu. "**Cultus**" yra lotyniškas žodis, kuris išreiškia vidujinį jausmą, kuriuo mes pripažįstame kito asmens prakilnumą ir dėl to jį gerbiame. Kultas gali būti pasaulinis ir religinis. Mes čia apie kultą kalbėsime tik religine prasme ir tuoj pat pastebėsime, kad Katalikų religijoje yra trys kulto rūšys.

1. Cultus latriae. Tai yra toks kultas, kuriuo garbinama Aukščiausioji Būtis; visų daiktų pradžia ir galas; visatos Kūrėjas ir tikslas—Dievas. Tokiu kultu, kaip matome, mes galime garbinti tik Dievą, Švč. Trejybę, visus tris Švč. Trejybės asmenis ir Švč. Sakramentą.

2. Cultus hiperduliae. Tai yra toks kultas, kuriuo mes garbiname Mariją, iškeldami ją viršum visų šventųjų, kaip Dievo Motiną ir mūsų atpirkimo dalininkę.

3. Cultus duliae yra toks kultas, kuriuo mes garbiname šventuosius, kurių pastangos, Dievo malonei padedant, padarė juos deiformes, panašius į savo idealą Dievą. Iš to seka, kad mes šventuosius turime garbinti ne dėl jų pačių, bet dėl Dievo, kuris apsireiškė jųjų darbuose.

Baigdamas šį straipsnelį, tikiuosi, kad bent šiek tiek būsiu nušvietęs šventųjų kulto kilmę bei paties šventumo esmę santykyje su Dievo šventumu. Dievas yra šventas per save, o šventieji šventaisiais tampa per Dievą herojiškai lavindamiesi dorybėse, dėl to, juos garbindami, netiesioginiai garbiname Dievą. Šventųjų gi garbinimas ir jų gyvenimo pažinimas labai yra naudingas dvasiniam gyvenimui, nes jis uždega mumyse norą lavintis dorybėse ir visą save atnaujinti Kristumi. Kitaip tariant, Dievo malonei veikiant, šventųjų pavyzdžiai mus skatina šventėti ir tapti panašiais į Kristų, į Dievą.

Vitalija Bogutaitė

KNYGOS

Ko jūs, viduramžių vaiduokliai,
Išblyškę stovite ant mano stalo
Ir sugeriat mėnulio šviesą
Sausais ir trupančiais lapais.

Pavasaris praėjo!
Kam temdote kelius į mažąjį žvaigždyną?

NUBIRĘ LAPAI

Eini, surinkdamas lapus,
Pakąstus vėjo,
Ir nuo dulkėto vieškelio
Keli į šviesią saulę,
Kur ramūs paukščiai,
Sparnus suglaudę, snaudžia.

Palik nuvytusius!
Tegul jie pridengia
Beformį žemės kūną.

Ir eidamas nerink nuo žemės jų,
Pageltusių.
Ir nedažyk pavasario spalvom
Rudens.

PAKILK!

Pakilk,
Ir kopk tinklais,
Kuriuos išnarstė voras,
Kaskart arčiau prie žydriojo dangaus,
Palikus nederlingą dirvą paukščiams.

Ir jiems bus šventė.
Net vanagai, sparnus ištiesę,
Saulėje gaivinsis.
Ir gers išdžiūvusio šaltinio versmę,
Pamiršdami, kad vandenio nebėr.

Pakilk,
Ir kopk į žydrą dangų,
Kur trykšta
Tiesos nemirštantys šaltiniai.
Ir laistyk nederlingą dirvą.
Kur viešpatauja paukščiai alkani.

NAKTIS

Paniurę žvilgsniai klaidžioja
Tamsioj nakty.
Ir daina,
Sukurta skriejančių verpetų
Gelsvam pajūrio smėly
Dainuoja tyliai:

Kada žvaigždėm pasipuošia
Naktis,
Ir žemės pulsą
Pajutę blaivosi padangės.
Nušviesdamos kelius,
Kuriais keliauja paukščiai.

Prof. K. Pakštas

Nuotr. V. Maželio

PROF. K. PAKŠTO SUKAKTIS

Reikia visiems ir visur nuteikti pasaulį, padaryti savo įnašą ad maiorem Lituaniae gloriam.

Prof. K. Pakštas, buvęs Ateitininkų Federacijos Vadas, daug pasidarbavęs ateitininkijai ir Lietuvai, šiemet atšventė 60 metų sukaktį. Apie jo veiklą ir idėjas plačiai rašė "Aidai", "Tėvynės Sargas" ir kiti laikraščiai. "Ateities" redakcija, norėdama pagerbti Sukaktuvininką, padarė su juo pasikalbėjimą.

Prof. K. Pakštas atskridęs į New Yorką svarbiais reikalais. Į jų grandinę įsiterpė ir mūsų prašymas. Jis mielai paskyrė mums savo brangaus laiko valandėlę ir sutiko pasikalbėti. Profesoriui pateikėm tris klausimus.

1. Kas Jums padarė didžiausio įspūdžio ateitininkų veikloje?

— Vidinis, statutinis ir ideologinis susitvarkymas po 1927 m. Palangos konferencijos, — kalbėjo profesorius. — Iš mūsų ideologijos žvelgdamas, prof. St. Šalkauskis davė tvirtą principingą struktūrą, ko neturėjo panašios organizacijos nė vienoje šalyje. Galiu sakyti, nuo to laiko ateitininkija pasidarė harmoningiausia grupė visam pasaulyje.

Antra,—tęsė toliau prof. K. Pakštas,—kuo visada didžiavausi--tai ateitininkiška spauda. Mes turėjome grynai ateitininkiškos spaudos: Ateitį, Ateities Spindulius, Naująją Vaidilutę. Specialiai tik elitui turėjome Židinį — mūsų pasididžiavimą. Tokios gausios, tvirtos spaudos, skirtos organizacijai, tikrai nerasime visame pasaulyje. Toks Židinys toli pralenkė kitus, net ir turtingus ir didelius kraštus. Paskui kiekviename katalikiškame laikraštyje dirbo ateitininkai, ir čia katalikiška spauda buvo pasigerėtina. XX amžius buvo dinamiškas dienraštis, ateitininko kolektyvo privalomas. Tiesa, už jį buvo geresnių V. Europoje, bet "Kosmos", įdomus, puikus gamtos žurnalas, visam Pabaltyje neturėjo sau lygaus. Čia prijungtina ir Naujoji Romuva, redaguota ateitininko, labai gyvai judinusi mūsų kultūrinį gyvenimą.

Man teko 1936 metais Vatikane aplankyti pasaulio katalikiškos spaudos parodą. Kai visi suneša iš visų kontinentų spaudos pavyzdžius, tikrai pajunti, ko verta Lietuvos katalikiška spauda. Ji savo rimtumu, gilumu toli pralenkė kitų kraštų spaudą.

2. Kokie ateitininkijos metai atrodo Jum našiausi?

Kiekvienas medis keroja palengva. Ir ateitininkija augo pamažu. Nėra nė vienų metų tuščių, nederlingų, visada buvo paūgėjimas.

Pirmoji pamoka 1911 metai — Ateities pasirodymas. Tai gaivastingumo ženklas. Antroji — 1924 metų gale: Židinio pasirodymas. Su juo prasideda kopimas į aukštesnius plotus, pasistiepimas į kūrybą.

Trečioji — 1927 m. Palangos konferencija: persiorganizavimas nepaprasto logiško skaidrumo principais.

Toliau — herojiški metai, kada 1930 m. uždarė moksleivių sąjungą. Jie tęsėsi iki 1940 m., iki Lietuvos okupavimo. Draudimas nėra blogiausi metai. Kai katė glostoma prieš šerstį, įelektrinamas jos nugarkaulis. Taip atsitiko ir tada. Visi dirbo ir gaivinosi didžiais pasiryžimais. Ateitininkija augo ir brendo, greit iš 72 kuopų moksleiviai išaugo į 84 kuopas. Visiems tai darė įspūdžio. Dažnai vyko masiniai susirinkimai, kuriuose kalbėdavau, neliesdamas valdžios politikos. Skatinau jaunimą tik dirbti, šviestis, auklėtis.

3. Ko norėtumėt iš dabartinių ateitininkų: moksleivių studentų ir sendraugių?

Pirmiausia, sendraugiai turi globoti jaunesniuosius, teikti jiems paramą, svetingumą, nuoširdumą, kelti įvairias problemas ir jaunimą sudominti, kad nebūtų prarajos, kad tautos kūryba būtų vientisa gija per visas generacijas.

Studentams ir moksleiviams linkiu būti moksle pirmiesiems. Reikia į mokslą kabintis nagais ir ragais, kovoti už diplomą, žinių papildymą. Juo daugiau žinosime, juo bus geriau. Mažųjų tautų ateitis ne skaičiuose, bet įtakos praplėtime moksluose. Toliau—būti visuomeniškais ir tam tikra prasme politiškais. Ne praktinėje politikoje reikštis, bet domėtis pasaulio politine santvarka ir savo krašto vadavimu. Mus visus turi dominti Lietuvos nepriklausomybė, visų mūsų politikų svarbiausias tikslas — laisvinimas. Reikia visiems ir visur nuteikti pasaulį, padaryti savo įnašą ad maiorem Lituaniae gloriam.

Kalbant apie jaunuolių visuomeniškumą, reikia pabrėžti, kad tie, kurie nebus organizuoti, pasidarys mirštančiais žiburiais. Kurie gyvens lyg giriose, vienas kito nesutiks, tie mirs savo tautai. Tik organizuoti tegalime būti naudingi. Mūsų priešas remiasi taip pat organizacija, tai ir mums reikia organizuotis. Jei kas yra kur nublokštas ir negali tiesiogiai įsijungti, tas bent mintimis turi būti drauge, veikti pagal organizacijos taktą.

Linkėčiau moksleiviam labiau reikštis spaudoje. Reikia pratintis rašyti, dirbti atkakliai ir užsispyrus. Skaitykime kiekvieną lietuviška knygą, kurioje rasime Lietuvą, jos istoriją, geografiją, meną. Viską siurbkime į savo galvas. Iš to augs mūsų kūryba, mūsų dvasia. Mūsų nedaug, tad negalime likti nebyliais!

IŠBĖG išbėgo
Iš Rusnės kiemo
Du jaunu žvejytėliu.

Jie leido leido
Plonus tinklelius
Bodumo vidurėly.

O ir sugavo
Dyvinais tinkleliais
Du jūrių veršiukėliu.

Oi, drauge, drauge,
Drauguži mano,
Kas tai dyvų žuvelė!

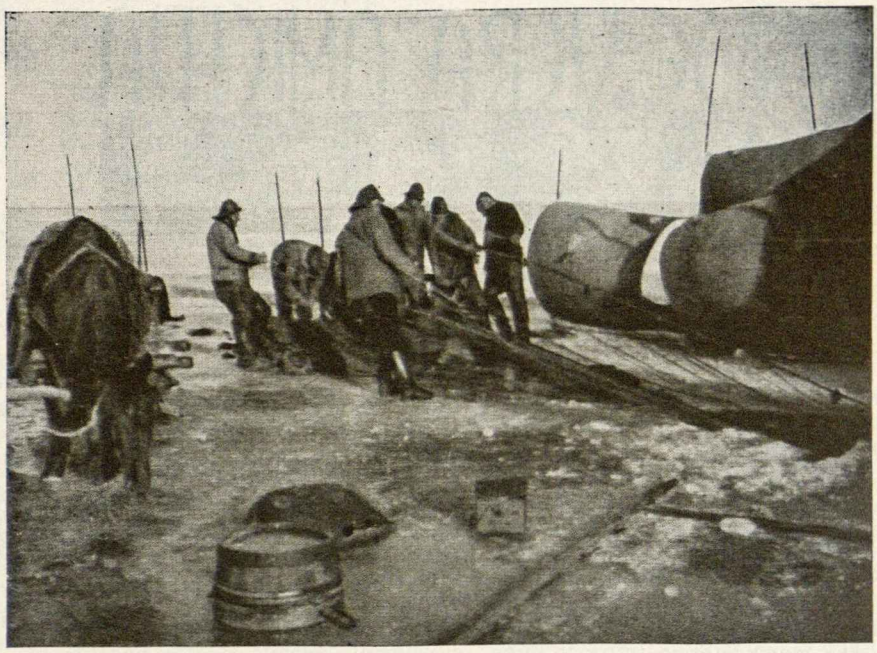

Kuršių žvejai darbe

PROF. K. PAKŠTAS gimė 1893 m. birželio 29 d. Alinaukos vienkiemy, Užpalių parapijoje. Pradžios mokyklą lankė Užpaliuose. Ten suorganizavo lietuvių kalbos kursus, per pietų pertraukas diktuodavo lietuviškus diktantus. Vėliau stojo pas Saliamoną Banaitį į spaustuvę Kaune; buvo pasiuntinys ir korektorius, gyveno spaustuvės rūsyje, gaudamas algos 8 rublius.

1913 m., vengdamas karinės tarnybos caro armijoje, atsisveikino su Lietuva. Ant sienos buvo sugautas. Žydo pagalba už 100 rublių išsipirko ir atsidūrė Vokietijoje. Per Atlantą plaukė net 28 dienas, nes siautė baisi audra. Išlipo Baltimorėje. Pirmą įspūdį Amerikoje padarė anglys ir negrai.

Čia mokslus tęsė gana sunkiose sąlygose. Pradžioje Chicagoje buvo "Draugo" dienraščio a g e n t u, vėliau suorganizavo spaustuvėlę ir ėmė leisti "Tikybą ir dorą", kartu vakarais mokydamasis, nes iš Lietuvos buvo atvykęs tik 4 klasių. Už dvi išverstas knygas gavo tiek honoraro, kad išvyko į Volporaiso Ind., universitetą.

1915 m. per II vyčių seimą Chicagoje buvo išrinktas pradedamo leisti Vyties laikraščio redaktoriumi, paskui "Tautos Fondo" katalikų lietuvių organizacijos generaliniu sekretoriumi. Per metus tekdavo pasakyti 100—150 kalbų. Šis Fondas turėjo 150 skyrių ir 10,000 narių. Jis surinko Lietuvos nepriklausomybei 6 milionus litų.

1918 m. baigė sociologijos mokslus Fordhamo universitete New Yorke. Tais pačiais metais kovo 13—14 buvo įgaliotas vykti pas Vilsoną prašyti Lietuvos pripažinimo. 25 metų jis buvo išrinktas į Amerikos Lietuvių Tarybą. Su Amerikos lietuvių misija nuvyko į Šveicariją, kur teko daug konferuoti su Lietuvos Tarybos nariais.

Nuo 1919 m. studijuoja Fribourgo universitete. 1923 m. baigė geografijos gamtos fakultetą ir išklausė sociologinį skyrių teisių fakultete ir už disertaciją "Le climat de la Lithuanie" gavo daktaro laipsnį.

Grįžęs į Ameriką, redagavo Draugą (1924-1925 m.), buvo lektoriumi Loyolos ir kituose universitetuose. 1925 m., prof. Pr. Būčio pakviestas, grįžo į Lietuvą ir profesoriavo universitete, dėstydamas geografiją. Kurį laiką pagrečiui profesoriavo ir Latvijos universitete Rygoje.

1935 m. Telšiuose ateitininkų kongrese išrinktas Ateitininkų Federacijos Vadu ir Federacijai vadovavo iki savo išvykimo iš Lietuvos. 1939 m. jis atvyko į Ameriką, čia profesoriavo įvairiuose universitetuose, dabar yra geografijos departamento vedėjas Duquesne universitete Pittsburghe, Pa.

Profesorius yra atlikęs keletą mokslinių kelionių, giliau studijavęs Afriką ir išleidęs keletą stambių mokslinių veikalų:

Le climat de la Lituanie, Klaipėda, 1926.

Lietuvos klimatas, Klaipėda, 1926., 122 psl.

B a l t i j o s valstybių politinės geografijos problemos, Kaunas, 1926, 180 psl.

Angolos klimatas, Kaunas, 1931 m.

Baltijos jū[r]a, Fiziografinė ir antropografinė studija, Klaipėda, 1934, 83 psl.

Vilniaus problema ir kaip ją spręsti, Kaunas, 1935.

Aplink Afriką, I ir II tomai, Kaunas, 1936 m., 283 ir 265 psl.

The Problem of an International Language for the Baltic States, Roma, 1936 m.

Afrikos regioninė geografija, Kaunas, 1938 m. 294 psl.

L'emig[r]ation Lithuanienne et ses causes, Amsterdam, 1938.

Lietuvių sienų problema, Kaunas, 1939.

The Lithuanian Situation, Chicago, 1941.

The Baltoscandia Confederation, Chicago, 1942.

The Problem of Lithuania Minor (northern East Prussia), Santa Monica, 1946.

Lithua[n]ia and World War II, Chicago, 1947.

Historical Geography of Lithua[n]ia (ruošiama spaudai 1954 metams.)

Piešiniai Nijolės Vedegytės

ALB. BARANAUSKAS

—Tokia sloga, kad baisu; nosis visai užsikimšusi. Vakar buvom nusibastę į geležinkelio stotį, tai dabar dar labiau.

—Tu jos niekad nenusikratai.

—Ne, ne, žiemą, vasarą,—tas pats.

—Iš dalies, tai sargo tabakas...

—Aišku — tokia biaurybė! Te kokoso; vakar ėjo trys vagonai su kokosu. Koją vėl suka, turbūt, prieš lietų...

Ant stogų baltavo šalna ir dangus ties jais švytėjo žalsvas, kiek pablyškęs, o rytuos aušroje varnos suko ratu apie malūną, iš tolo panašios į mašalus. Švilpos atsikišusios, plaukeliais apžėlusios ausys buvo užkimštos vata, nosis raudonavo, ant kaklo — storas vilnonis šalikas. Kai Švilpa ir Gulbinas pasiekė gimnaziją, koridoriai tebebuvo tušti. Nusivilkdamas paltą, Švilpa atsiduso:

—Kas pirma pamoka? Turbūt, krisiu ant veido...

Klasėje seniūnas pasakojo apie futbolo rungtynes:

—Pradžioje nieko, gerai: mes žybt, jie žybt! Paskui, žiūriu, storasis Kuoka lekia tiesiog į mane; vertėsi stačiai galva, partrenkė, lamdo...

Švilpa ištraukė iš vienos ausies vatą, su nuduotu susidomėjimu pasiklausė ir ėmė teirautis:

—Įvartis?

—Kaip arklys! Ir į šoną įspyrė!

—Ajajai... — Švilpa iš mandagumo čiulpterėjo lūpomis, kosėdamas ir atsargiai spjaudamas į šiukšlių dėžę. Klasėn įėjo Zigmutis, pirmasis mokinys, raudonais veidais ir užduseęs.

—Pirma pamoka — lotynų, — tarė jis, susirūpinęs. — Nespėjau nė pažiūrėti.

Švilpa liūdnai atsuko Zigmučiui savo raudoną nosį.

—Tavęs nešauks, kirvuk... — jis vėl atsargiai nusispiovė į už dešimties žingsnių stovinčią šiukšlių dėžę. — Šauks mane, aš vienas likau šį trimestrą neatsakinėjęs.

—Bus linksma, kai Švilpa atsakinės, — nusijuokė seniūnas.

—Kai anąsyk, nagrinėjant tekstą, lotynistas paklausė, kur **supinum**, tai Švilpa griebė lazdelę ir ėmė jieškoti žemėlapyje, — tarškėjo Zigmutis.

—Apie ką rašo "Mirusiose Sielose"? — paklausė seniūnas, pamėgdžiodamas literatūros mokytojo žemaitišką tarmę.

—Apie Rasputiną, — geraširdiškai atsakė Švilpa užkimusiu, bobišku balsu. Visi pradėjo linguoti iš juoko. Su pasitenkinimu jausdamas klasės dėmesį, Švilpa nukrypavo suolan, čiaudėdamas ir atsikimšdamas tai vieną, tai kitą ausį, žiūrint, kurioje pusėje buvo įdomiau kalbama. Atrodė, kaip senas katinas, grįžtąs ant priekrosnio po nakties bastymosi ir kovų. Jo suolo draugas Gulbinas su seniūno pagalba baigė spręsti ilgą algebros uždavinį.

—Algebra pas mane jau tvarkoj, — apsidžiaugė Švilpa ir pakėlė akis, nes klasėn įėjo aštuntokas Špokas, spekuliantas ir žymus puošeiva, prieš kurį visi prasiskyrė, duodami kelią. Špokas parymo ant Švilpos suolo.

—Servus!

—Servus, — burbtelėjo Švilpa, tiesdamas ranką savo prieteliui. Jis nenustojo kramtyti kokoso, spausdamas jį liežuviu ir čiulpdamas.

—Kur vakar trankėtės? — paklausė juokdamasis Špokas.

—Girdėjai?

—Dešimtą valandą, k l a u s a u pykšt, pykšt, kad jau miegi.

—Maniau, kad jau miegi.

—Miegojau, bet pabudau. Atsidaręs langą, riktelėjau, tačiau gatvėje nė gyvos dvasios. Žinojau, kad tavo kompanija.

—Cha, cha... Mes ne iš gatvės; ėjom per daktaro sodelį, ne alėja. Obels šaka nusikorus, tai truktelėjau ir paleidau: obuoliai bu bu bu... Paskui dar šaukiau, bet tu, turbūt, žiūrėjai į gatvę.

—Negirdėjau, jei šaukei: buvau išbėgęs į prieškambarį prožektoriaus. Teisybė, — staiga atsiminė jis, — Daktaras šneka, kad užtvers taką, neleis daugiau vaikščioti per sodelį.

—Kodėl?

—Labiausia ūžia ant jūsų, kad kasnakt paliekat atdarus vartelius. Sako, negaila, kad vaikščioja, bet palieka varčiukus ir išleidžia žąsis; ryte reik eit jieškot ir gaudyt.

—Man jo žąsys nė galvon neatėjo.

Špokas išsitraukė iš kišenės kažką apgniaužtą saujoje ir paspaudė; čekšterėjo ir pasirodė liepsna, kurią jis tuoj užpūtė.

—Sakai, jieškai pirkt benzinkos.

—Parodyk.

—Einam, — mirktelėjo Špokas.

Tuo metu klasė prisipildė, ir triukšmas darėsi kaskart didesnis. Pro atdaras duris šmėsčiojo poromis vaikštančios mergaitės. Po valandėlės Švilpa grįžo iš lauko, pakvipęs tabako dūmais.

—Ar tik lotynistas neuždavė parašyt sakinių? — paklausė jis seniūną.

—Keturis, pagal **consecutio temporum.**

Švilpa sudavė sau kakton, ir jo veidą aptraukė debesys. Keletas mokinių tuoj pasiūlė savo sąsiuvinius, tačiau Švilpa su panieka numojo.

—Trejetukininkai... Zigmuti! Pasitikiu tik tavim.

Zigmutis skubiai atkišo gražiai aplenktą sąsiuvinėlį.

—Paaiškinsiu, kur pakeist, kad nebūt visai, kaip mano, — draugiškai perspėjo jisai Švilpą.

—Žinai ką, — pagalvojo Švilpa. — Štai, imk mano sąsiuvinį ir įrašyk pats; aš, ko gero, pridarysiu klaidų nusirašydamas. Tavo rašysena panaši į mano, lotynistas nesupras.

—Nelabai panaši, — atsiduso nepatenkintas Zigmutis.

—Ką? Sakai, nepanaši? — Švilpa šypsodamasis sudavė jam per pepetį. — Nagi, parodyk. Ką sakysi? Žiūrėk... **B** tokia pat, **T** irgi tokia pat kreiva, kaip mano. Niekas neatskirtų. Tik **r** mažąją rašyk šitokia, ne tą naujovišką. Gerai? Vyrukas!

Įbrukęs Zigmučiui į rankas savo sąsiuvinį, Švilpa atsisėdo, pasikasė smakrą ir nusižiovavo, net jam pa-

Ant stogų baltavo šalna ir dangus ties jais švytėjo žalsvai...

raudo akių vokai. Koridoriuje sučirškė skambutis. Švilpa uždėjo ranką savo draugui Gulbinui ant peties.

—Broleli, ką daryt?

Gulbinas atkreipė savo dideles, susirūpinusias akis.

—Atsisakys: turi slogą, sergi...

— Nepriims, j a u trissyk atsisakiau. Aš visą laiką sergu, jie žino.

Po antro skambučio įėjo lotynistas, pagyvenęs mokytojas, pagarsėjęs, kaip didelis klasikų žinovas.

— Prašau kalbėti maldą.

Paskum dienoraščiu nudulkino stalelį įrašęs pamoką, jis pakėlė akis.

—Trimestrasbaigiasi, teks paskubėti su programa ir tikrinimu. Perdaug šnekėjome per praeitas pamokas.

Švilpa pasiėmė Cesarį ir įsigilino...

Švilpa įtraukė galvą tarp pečių.

—Trenks, trenks...

—Nesijaudink ir negalvok, kad šauks, nes jei galvosi, tai tikrai šauks, — patarė Gulbinas.

Švilpa pasiėmė Cezarį ir įsigilino; teksto jis nesuprato, tik paaiškinimus, ir juos skaitė su dideliu susidomėjimu. Pirštai nervingai grabaliojo suolo briauną, kartais ją spausdami iki pabalimo.

—Perskaitykite paradigmą, —tarė mokytojas.

Zigmutis atsistojęs perskaitė šios dienos pamoką ir tekstą, kurį mokytojas padėjo išversti ir nagrinėti. Švilpa kas minutė išsitraukdavo sunkų laikrodį trikampėje dėžutėje, pirktą iš vokiečių kareivių, tačiau laikas ėjo pamažu, sunkiai ir beviltiškai. Lauke garavo stogai, ir geltona rudens saulė, kildama iš už medžių, darėsi glostanti ir šilta. Už tvoros, kaimyniniame kieme visą rytą aidėjo karvės mykimas, nuo kurios, matyt, nesenai atskyrė veršį. Tas riksmas nervino Švilpą, ir galų gale neiškentęs pasiskundė Gulbinui.

—Ko dabar ta karvė ten daužosi? Veršis pabėgo?

Gulbinas apsidairė ir ėmė juoktis:

—Tiesą sakai: Žukausko šianden nėr klasėj.

Švilpa užmiršo savo nerimastį, ir aplinkiniuose suoluose suskambėjo juokas, net lotynistas metė į juos piktą žvilgsnį ir sudavė stalan ranka, taip kad jo žiedas suskambėjo į kietą medį. Išnagrinėjęs dar porą sakinių, jis atskleidė dienoraštį.

—Štai, dar yra mokinių, kurių žinojimas dar nė karto netikrintas šį trimestrą.

Švilpos ausys pasidarė purpurinės, plaukeliai ant jų pasišiaušė, kaip kopūstinio vikšro kailis, ir slogos išpūstą nosį ėmė berti prakaito rasa.

—Antanuk, — sušnibždėjo jis, beviltiškai koja po suolu jieškodamas draugo kojos, tarsi tas dar galėtų padėti. Gulbinas jį stukterėjo alkūne, pats kažko karštligiškai jieškodamas knygose. Mokytojas pamažu nuleido plunksną ant dienoraščio. Netikėtai Gulbinas pašoko, išgąsdindamas kaimynus, ir sušuko:

—Prašau balso!

Lotynistas įsmeigė į jį akis. Gulbinas buvo rimtas berniukas ir geras mokinys; iš jo nebuvo galima tikėtis provokacijos.

—Čia yra vienas neaiškumas. Norėjau paklausti.

— Reikia klausti tada, kai aiškinama pamoka, — nepatenkintai sumurmėjo lotynistas.

— Čia ne iš kurso, pone mokytojau; aš vakar tai radau vienoje knygoje.

Lotynistas l a b a i v e r t i n o mokinius, kurie savarankiškai skaitė klasikus, ir dėl to jis dabar švelniau pasižiūrėjo į Gulbiną ir padėjo plunksną.

— Nagi, sakykite.

— Ar galima užrašyti lentoje? Ten visas išsireiškimas.

Gulbinas priėjo prie lentos ir, mokytojui žiūrint pro petį, kapitaliniu r o m ė n ų šriftu užrašė: **In die busillis.**

—Busilas! — nusijuokė kažkuris iš mažiukų pirmame suole, ir Švilpa su Gulbinu jiems pasiuntė po deginantį kaip žaibas žvilgsnį.

—Nežinau paskutinio žodžio. Žodyne taip pat nėra, — tarė Gulbinas. Mokytojas perskaitė, judindamas lūpas, ir nusikosėjo.

—Čia kas nors netvarkoje,—tarė jis, sukišęs nykščius į liemenės kišenėles. — Čia kas nors netvarkoj...

Jis atsigręžė ir permetė Gulbiną tiriančiu žvilgsniu nuo galvos iki kojų. Mokinys stovėjo ramus ir tvirtas, nenuleisdamas akių.

Hm... Sėskitės.

Lotynistas negalėjo atitraukti akių nuo lentos, pamažu trindamasis smakrą.

—Gulbinai, — tarė jis, vis dar nugara į klasę. — Iš kur jūs tai ištraukėte?

—Iš "Gesta Francorum".

—Grigaliaus iš Tūrų?

—Grigaliaus iš Tūrų.

Jis nustebęs atsisuko.

—Tai štai ką jūs pasirinkote skaityti septintoje klasėje? Viduramžių autorius... Atrodo lengvesni už klasikus, cha, cha, cha... Palaukit, palaukit, pamatysit! Jau dabar matot. Tam reikia studijų! Čia, berniuk, reikia specialaus žodyno, — kalbėjo mokytojas su didėjančiu įsikarščiavimu. — "Gesta Francorum" septintoje k l a s ė j e, prie dabartinės programos...

Jis atsigręžė ir permetė Gulbiną tiriančiu žvilgsniu

Mokytojas sustojo atsikvėpti, purtydamas galvą, ir Švilpa su džiaugsmu pastebėjo, kad liko tik penkiolika minučių. Saulės spinduliai pasiekė langą ir ėmė truputį geltonuoti ant sienos ties lubomis. Lotynistas atsisėdo ir, nesąmoningai užvertęs dienoraštį, patogiai įsitaisė kėdėje, ruošdamasis šnekėti. Jo akys nušvito, kai jis pasižiūrėjo pro langą į tvorą, ant kurios karstėsi gelstantys apyniai; galbūt, jam tai priminė vynuogėmis i š p i n t us **cancelli** romėnų vilose Vidužemio pajūryje. Švilpa įsisiurbė į jį žvilgsniu, stengdamasis nepraleisti nė vieno žodžio, kaip jis visada darydavo šitokiais atvejais, tarsi mėgindamas išpirkti savo klastą.

—Dar prieš Kristaus gimimą lotynų kalba pergyveno didelius pasikeitimus, kaip ir kiekviena gyvoji kalba. Pradžioje net kirtis buvo pastovus, ant pirmojo skiemens. Vėliau, įsigalėjus dabartiniam kirčiavimui, įvyko visa eilė fonetiškų pasikeitimų. Žodynas taip pat keitėsi ir pilnėjo... Vis tai dar prieš klasiškąjį amžių, prieš Cicerono

laikus. Taigi, įsivaizduokite, kokias permainas įnešė barbarų antplūdžiai ir jų galutinis įsiviešpatavimas Lacijume! Jie atnešė savo kalbą, savo papročius, savo galvoseną ir tautinę dvasią...

Lotynistas primerkė akis, nes per apynyną kiaurai skverbėsi mirgantys spinduliai, ir dangus viršuj buvo karštas ir šviesus.

—Boetius buvo paskutinis klasiškos tradicijos rašytojas, paskutinis romėnas, gi Kassiodoras — jau barbaras. Galijos vilos buvo išplėštos ir sugriautos. Romoje ir didesniuose provincijų miestuose liaudis kalbėjo vulgariąja lotynų kalba, iš kurios atsirado... Kokios kalbos?

Mokytojo ir Švilpos žvilgsniai susidūrė.

—Kilo kokios kalbos? — pakartojo lotynistas. Kadangi Švilpa tedarė nebylius lūpų judesius, panašius į konvulsijas, ir niekas nepasiskubino jam pagalbon, jis nutarė padėti.

—Na, kur daug lotyniškų žodžių...

—Esperanto, — atsakė Švilpa ir tuoj išsigando, nes mokytojas tik nekantriai mosterėjo ir pasitaisė kėdėje.

—Italų, prancūzų, ispanų... Lotynų kalba viduramžiais tebebuvo oficialioji kalba, tačiau, kylant naujiems reikalavimams, joje atsirado žodžių iš vietinių kalbų, iš **vernaculum**, kurie, gavę lotyniškas gramatines formas, galutinai įėjo į žodyną. Štai, sakysim, tokie visokie **busillis**. Greičiausia, tai yra germaniškas, frankiškas žodis. Ar tik ne tikrinis daiktavardis, ką Gulbinai?

—Ne, buvo iš mažosios raidės.

—Taip? Na, gerai, — jis pasižiūrėjo į laikrodį ir nustebo. —Štaip užsiplepėjau!

Buvo trys minutės. Mokytojas su kalta šypsena vėl atsivertė dienoraštį ir plačiai užsimojo plnksna.

—Nieko, nieko, spėsim dar išgirsti kokius tris mokinius; aš per vieną minutę pamatau, ko žmogus vertas, — gyrėsi jis, tiesą pasakius, būdamas pats lėčiausias ir nepavojingiausias iš viso pedagoginio personalo. Švilpa griebėsi už gerklės, kurioje įstrigo tarsi kamuolys, tačiau nelauktai pirmame suole pakilo ranka: Zigmutis, ligšiol neregėtai susikaupęs, pašoko spindinčiu veidu, lyg apimtas įkvėpimo.

—Kas ten vėl dabar? — sušuko lotynistas, šį kartą supykęs nejuokais. — Kas atsitiko?

—Pone mokytojau, tai paprasčiausia korektūros klaida!

—Kur? Kas? Ką čia sapnuojat?

Mokytojas varstė akimis Zigmutį ir iš piktumo nenorėjo nieko suprasti.

—Ten, kur Gulbinas užrašė, turi būti: **In diebus illis.**

Mokytojas pribėgo prie lentos.

—**In diebus illis?** Na, o kaip? Žinoma! Ar nesakiau, kad čia netvarkoj?

Jis su pašaipa atsisuko į Gulbiną.

—Girdite? Jūsų knygoj korektūros klaida, turi būti **in diebus illis.**

—O aš pagalvojau — kažin kas... —tarė Gulbinas su apsimestu nustebimu ir apgailestavimu.

—Dar vienas dalykas. Kiek kartų sakiau, kad pirktumėte tik patikimas klasikų laidas! — mokytojas pakėlė pirštą ir priėjo prie lentos. —Mums labiausiai prieinamos štai kokios leidyklos...

Ir pradėjo rašyti: Taubner, Leipzig, kai pasigirdo skambutis.

—Acha ..

Jis pasisukino ant kulnų, tačiau, lyg apsigalvojęs, atidarė duris ir dingo koridoriuje. Švilpa nusičiaudėjo ir paspaudė ranką Gulbinui.

—Išgelbėjai nuo kartuvių, vyrukas...

—Nieko, nieko, — tarė šis, nuraudęs iš pasitenkinimo.

—Dabar einam užsirūkyti.

—Neturiu nė šiaudelio, — atsiduso Gulbinas, žiūrėdamas Švilpai į rankas.

—Jei sakau: einam, tai ir einam, —išdidžiai sušuko Švilpa, ir jie išėjo kieman.

A. P. Bagdonas

RUDENS PASAKA

Matau melsvuose toliuose
Gelsvųjų gluosnių eisenas...
Skęstančios rudenio dienos
Tyliajam vakaro žaisme.

Berželio baltos rankos tiesias
Priglaust mane į savo širdį,
Kaip brolį, tolimą, bet mielą,
Ir ilgesio džiaugsmu nugirdyt.

O prie šiaudinio pirkios stogo
Klevai, pirštus gelsvus nuleidę,
Šiurkščius trobelės plaukus glosto,
Nes ją visi visi apleido.

Tik vėjas, mylimas draugužis,
Jai liūdną pasaką pasuokia
Apie našlaitę iš namų išguitą,
Ir kartais dar kitokią.

Giliai namon širdin įaugus
Su pasakom, dainom ir vėjais
Ji rymo vieniša našlaitė
Ant gūdžios kryžkelės išėjus.

Vėlinės yra jautri ir gyva proga sustoti ties mirusiųjų pasauliu; Vėlinės yra įvairaus ir didelio įkvėpimo šaltinis; Vėlinės yra didžioji rimties šventė, kurioje visas katalikiškasis pasaulis organizuota malda nukrypsta į tuos, kurie, iš šio pasaulio atsiskyrę, nebegali sau padėti... Vėlinėse nuoširdžiai meldžiamasi, giliai atsidūstama ir neviena gaili ašara nubraukiama nuo akių, kurios savo mylimųjų nebegali matyti, nes jų čia nebėra...

Bet mirusieji yra mirę tik tiems gyviesiems, kurie tėra gyvi savo kūnu, gi savo dvasia jie jau patys mirę... Mirusiųjų kalbos negirdi tik tie gyvieji, kurie yra kurti savo protu ir širdimi.

Mortui loquuntur—mirusieji kalba... Ir visi mirusieji, ne vien kaikurie.

Kiekvienas žmogus šioje žemėje palieka nors krislelį savosios kūrybos bei išminties. Visa civilizacija ir visa kultūra juk tėra buvusių gyvųjų darbo bei kūrybos vaisiai, kuriais pasinaudoja gyvasis žmogus. Iš kiekvieno dabarties laimėjimo kalba praeities žmogus, kuris dar vakar čia buvo, o šiandien jis yra jau anapus... Jų, čia buvusiųjų, rankos ir smegenys paliko savo patyrimą, kuriuo toliau kuria dabarties žmogus.

Mirusieji viskuo kalba likusiems gyviesiems: jie byloja savo buvusia laime ir nelaime, savo džiaugsmu ir vargu, savo dorybėmis, tiesiais gyvenimo žingsniais, ir savo klaidomis, savo klystkeliais, šunkeliais... Mirusieji yra didieji ir nuostabieji mokytojai šios dienos gyviesiems.

Kiekvienas žmogus savo gyvenimu šioje žemėje yra žymus ir paslaptingas, kaupiąs savyje įvairiausias paslaptis, kitiems nevisada prieinamas. Žymieji žmonės yra ne vien tie, apie kuriuos tik knygos ir laikraščiai rašo. Kiekvienas žmogus savo gyvenimo keliu yra žymus ir skirtingas nuo kitų žmonių. Iškeliaudamas iš šios planetos, žmogus čia palieka ne vien savo fizinius palaikus, bet ir savo dvasinį pasaulį. Gal kitų akimis tas jo paliktasis dvasinis pasaulis atrodo ir mažas, bet iš tikrųjų jis yra didelis pasaulis, likusiems daug sakąs ir įdomus. Tik reikia mokėti į jį įeiti.

Mirusieji kalba gyviesiems...

Štai tie, kurių tėvai jau ilsisi amžinuoju poilsiu. Sakykite, argi šitie negirdi savųjų tėvų balso iš anapus, balso, kuris padrąsina ir pamoko juos bežygiuojančius dar gyvuoju gyvenimo keliu? Kokie bebūtų buvę tėvai, jie visada turi bruožų, kuriais jų vaikai gali pasekti ir iš kurių jie gali pasimokyti. Suaugę ir net jau gilios senatvės sulaukę žmonės labai dažnai prisimena savo mirusių tėvų nurodymus, perspėjimus ir jais nekartą vadovaujasi gyvenimo kovoje. Vaikams tėvai niekada nėra mirę: tėvų dvasia lydi juos vingiuotu gyvenimo vieškeliu, jiems šviesdama ir juos vesdama į nežinomą rytojų...

O argi yra mirę tautoms jų didvyriai vaikai, dėl laisvės kovoję ir kritę? Argi Lietuvai ir lietuviams yra mirę jų vaikai, žuvę nuo priešo rankos, krašto laisvę begindami? Mums visiems dar gyviems mūsų tėvai, broliai ir seserys, mūsų sūnūs ir dukterys, mūsų kaimynai ir draugai, kritę dėl Lietuvos laisvės ar priešo nukankinti, — yra ir bus gyvi savo dvasia bei darbais... Mes gyvename jų herojizmu, mus įkvepiančiu ir stiprinančiu žūtbūtinei rytojaus laisvės kovai... Argi mums yra miręs Gediminas, Algirdas, Kęstutis, Vytautas Didysis, Kudirka, Basanavičius, Maironis, Vaižgantas, Šalkauskis, Dovydaitis, Dielininkaitis, Skrupskelis, Lipniūnas ir šimtai, tūkstančiai kitų mūsų tauriųjų tautiečių? Sakykite, argi jie yra mums mirę? Argi jie, tie visi mūsų tautos kovotojai, įkvėpėjai ir kėlėjai, visi tautiniai kankiniai, taurieji mūsų politikai ir kultūrininkai, užmerkę savo akis amžina ramybe, argi jie yra mums mirę? Jie, jie visi tebėra mums gyvi savo nemirštamais darbais ir savo gyvenimu... Jie ir liks mums gyvi ir amžini mūsų tautos istorijoje!

Mirusiųjų gyvybę tebegyvenantiems labai prasmingai iškelia Katalikų Bažnyčia. Ir Vėlinės yra viena iš tų gražiųjų progų, kuriomis Katalikų Bažnyčia pabrėžia mirusiųjų ne tik pomirtinį gyvenimą, bet ir jų dvasinę gyvybę čia žemėje likusiems Viešpaties keliautojams.

Paimkime kad ir šventuosius. Juk jie visus amžius kalbės gyviesiems, kalbės savo gyvenimu, savo darbais, savo heroizmu Viešpačiui ir artimui...

Visi mirusieji kalba gyviesiems, bet tik nevienoda kalba ir ne tuo pačiu būdu... Juo tauresnis bei kilnesnis žmogus buvo mirusysis čia žemėje, juo reikšmingesnė, galingesnė ir jo pomirtinė kalba čia dar pasilikusiems... Pagal gyvojo darbus ir mirusiojo kalba...

Mirusiųjų išmintis yra didžioji gyvenimo mokykla...

Mes ne tik meldžiamės už mirusius, bet ir mokomės iš jų, nes jie nesiliauja mums kalbėję apie didžiąją gyvenimo vertę, apie laimę čia žemėje mylėti Viešpatį, mylėti žmogų, kurti ir būti savo pareigos žmogumi...

Kas nori kilti aukštyn, turi numesti balastą.

Kard. Faulhaberis

Buvęs draugas — blogiau negu priešas.

Rusiška patarlė

Tylios asmenybės yra kaip tie akmenys. Jie guli kur nors gilumoje, ir niekas apie juos nieko nežino. Tačiau vieną dieną iš jų pastatomos gražiausios bažnyčios.

Ernst Wiechert

KAPELIONO UŽRAŠAI

MORTUI LOQUUNTUR...

ALFA SUŠINSKAS

Nukeliavo į dangų dvi būtybės: Geraširdiškumas ir Dėkingumas. Jos vaikščiojo plačiuosiuose dangaus soduose vienišos ir nepažįstamos. Kai Viešpats Dievas, tai pastebėjęs, jas supažindino, Geraširdiškumas, ištiesdamas ranką Dėkingumui, pratarė:

— Kaip keista! Juk mudu amžius vaikščiojome kartu po žemę ir niekada nebuvome susitikę.

LAURYNAS STOKA GUCEVIČIUS
ir jo neoklasikinė kūryba

Iki 18 a. antrosios pusės didieji Vilniaus pastatai buvo planuojami ir statomi svetimšalių—italų, prancūzų ir vokiečių. Vilniaus Jėzuitų Akademijoje civilinę ir karinę architektūrą dėstė taip pat ne lietuviai.

Uždarius jėzuitų ordiną, Akademija buvo perorganizuota į Vyriausiąją Lietuvos Mokyklą, kur buvo įkurta ir nauja architektūros katedra. Tos katedros vedėju ir buvo pakviestas lietuvis Laurynas Stoka Gucevičius.

Į mokslus

Trumpai perbėgę jo biografiją, nenustebsime, kodėl ano meto didieji žmonės jį taip rėmė. Jis buvo didelių gabumų vyras, o savo darbštumu, veržlumu jis pasiekė aukšto

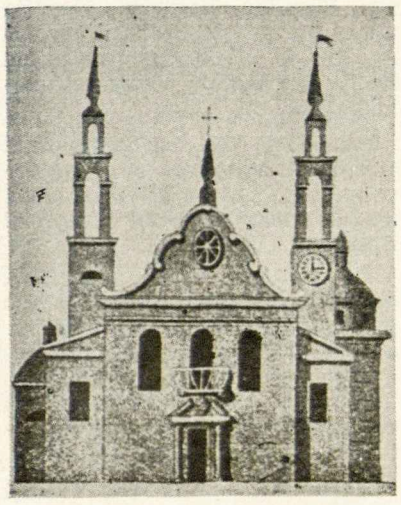

Senoji Vilniaus katedra, kurią perstatė Laurynas Stoka.

mokslo ir išsilavinimo. Iš baudžiauninko sūnaus išėjo vienas iš pirmųjų Lietuvos architektų.

Gimė jis prieš du šimtus metų—1753 m. rugpiūčio 5 d. Migonių sodžiuje, Kupiškio par., Ukmergės apskr. Mokėsi Kupiškio ir Palvėnės pradžios mokyklose, Panevėžio kunigų piarų mokykloje ir Vilniaus kunigų misionierių seminarijoje. Čia šalia teologijos studijavo ir matematiką bei architektūrą Vilniaus Akademijoje.

Greit jo gabumus pastebėjo kunigaikštis vysk. Masalskis. Jo remiamas jis metė teologijos studijas ir atsidėjo tik architektūrai.

Tuo metu vysk. Masalskis rengėsi perstatyti Vilniaus katedrą ir, šiuo reikalu važiuodamas į užsienį, kartu pasiėmė ir Stoką.

Vakarų Europoje, o ypatingai Prancūzijoje, tuo metu vyko persilaužimas iš baroko į neo-klasikinį stilių. Stoka su juo ir susipažino, studijuodamas Paryžiuje. Architektas Ledoux projektavo šv. Magdalenos bažnyčią, kurios planus matė ir Stoka.

Vėliau iš Paryžiaus jis nuvyko į Romą, kur susipažino su klasicizmo originalais. Ten galutinai susiformavo jo architektūrinės pažiūros.

Puošia Vilnių

Grįžęs į Lietuvą, Stoka pradėjo realizuoti savo genijų, pirmiausia statydamas Verkių rūmus, vėliau Vilniaus rotušę (miesto valdybos namus) ir Vilniaus katedrą.

Verkių dvaras buvo vysk. Masalskio nuosavybė. Ten Stoka pastatė gražius neoklasikinius rūmus, kurie susidėjo iš trijų dalių: pagrindinio, ir dviejų šoninių pastatų. Rūmų portiką puošė šešios korintiečių kolonos, piliastrai ir bareljefai. Centrinis pastatas drauge su šoniniais sudarė gražią ir harmoningą visumą. Vyskupui mirus, Verkių rūmai ėjo iš rankų į rankas. Neremontuojami, svetimų kariuomenių niokojami, galutinai sugriuvo.

Vilniaus rotušė, buvo jo antrasis kūrinys. Jam perstatyti pavedė Lietuvos pakancleris J. Chreptavičius. Ir ją pastatė neoklasikiniame stiliuje su šešių kolonų portiku.

Svarbiausias Stokos darbas yra Vilniaus katedros atstatymas.

Pirmoji Vilniaus katedra buvo pastatyta 1387 m. Per šimtmečius ji daugelį kartų sudegė. Atstatant buvo įjungta ir nauji architektūros stiliai. Paskutinė katedra buvo aukštu stogu, su dviem bokštais, be jokių ypatingų pagražinimų. Vysk. Masalskio laikais ji buvo tiek apgriuvus, kad būtinai reikėjo perstatyti. Vyskupas paskelbė projektų konkursą, kurį laimėjo Stoka.

Katedros atstatymas buvo vpač sunkus, nes iš senų mūrų sukurti

Architektas Laurynas Stoka Gucevičius.

tobulą architektūros kūrinį yra daug sunkiau negu visai naują pastatyti. Vidus beveik liko nepakeistas. Iš lauko nuėmė abu bokštus; šv. Kazimiero koplyčios visai nepalietė, tik priešingoje pusėje pastatė tokį pat priestatą kaip ir koplyčia. Abiejose katedros šonuose pastatė didelę ir gražią kolonadą, tarpus papuošė statulom, o priekyje — šešias dorėnų kolonas. Taip katedra gavo visai naują išvaizdą. Iš jos spindi kilnus paprastumas, stropus dalių išbaigimas ir tobulas erdvės išdėstymas.

Nebaigęs galutinai katedros, Stoka mirė 1798 m., išgyvenęs vos 44 metus. Kaip ir daugelis menininkų savo gyvenimą baigė dideliam varge. Už aktyvų dalyvavimą Kosčiuškos sukilime buvo atleistas iš profesoriaus pareigų. Nors vėliau ir grįžo dėstyti į universitetą, bet tie keleri metai prieš mirtį jo skurdo nesumažino.

Šiuo metu Stokos palaikai ilsisi apleistuose šv. Stepono bažnyčios kapuose, tačiau jo kapo tikroji vieta turėtų būti pati Vilniaus katedra, į kurią jis įdėjo visą savo kūrybinį genijų.

V. Gr.

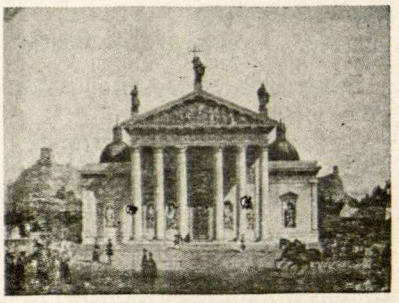

Dabartinė, Stokos perstatyta, Vilniaus katedra. Piešinys iš 19 a. pradžios.

Būti karžygiu vieną minutę, ar vieną valandą, yra lengviau, negu tyliai ir herojiškai gyventi visą gyvenimą. Kas pakelia pilkąją kasdienybę ir vis dėlto išlieka žmogumi, tas tikrai yra karžygys.

Dostojevskis

P. Natas

R U D U O

Kai vėl ruduo lapus varsuoja,
O vėjas kotus jiems nukramto,—
Neliest jau žemės žmogui kojom,
Tik mint lapus ant upės kranto.

Poetas verktų lietum spalio,
Galvos, kad jam taipos reiks kristi,
O aš tikiu: bus klevas žalias,
Kaip amžinai žalia jaunystė.

Ir puolu lapuos, kaip šuniokas
Pažaist spalvomis klevo plaučių,
Mėnuly aidi mano juokas:
Dabar naktis, ruduo,
Bet aušrą ir pavasarį nujaučiu.

Pakelės Smilga

P A B Ū K, V A S A R A

Pabūk, dar parymok tarp vartų,
Pasižiūrėk į mirštančius žiedus.
Žinau, šypsais mums paskutinį kartą,—
Tavoji pasaka sapnais pražus.

Regiu dar tavo brūkšnį
Rudens saulėlydžio šviesoj,
Tebeskamba dar juokas raudonam šermukšny,
Paskendęs rudenio migloj.

Kad ir prašyčiau, nestovėsi,
Šešėliais dengsies nuolatos,
Rami vėl pasitrauksi į pavėsį —
Vien putinai perlinėm ašarom raudos.

ŽMOGAUS ASMENYBĖS REIŠKIMASIS

VILMANTA KAREČKAITĖ

Dažnas iš mūsų suklumpa, norėdamas apibudinti asmenybę. Kas ją sudaro, griežto atsakymo nerasime. Tai nėra gerumas, nei grožis, nei intelektas. Asmenybės sąvokos neišsemia nei aptinkami aptarimai žodynuose, kur sakoma, kad asmenybė yra visų individui charakteringų bruožų suma. Tuoj kyla klausimas, kokie tie būdingieji bruožai: žmogaus išorės ar vidaus? Norėdami tai išsiaiškinti, turime kiek plačiau paliesti šią temą.

*

Pirmiausia — asmenybė apima visą žmogų, yra jo fizinio ir dvasinio pajėgumo išraiška. Pavyzdžiu čia gali mums eiti didieji istorijos genijai, kaip Goethe, Leonardo da Vinci, Washington, Lincoln. Jie visus prašoko savo fizine ir dvasine galia.

Fizinės galios

Fizinis pajėgumas nesiriboja stambia išvaizda ar tvirtais raumenimis. Dėmesys čia kreipiamas į pačią energiją ir jos sunaudojimą. Fizinis defektas maža teturi svarbos, jei žmogus turi pakankamai noro ir valios kaupti ir stiprinti savo fizines galias ir jas sunaudoti jam prieinamais būdais. Pavyzdžiui, Homeras buvo aklas, Beethovenas apkurto, Byronas buvo šlubas. Tačiau visi jie buvo didelės nemirštamos asmenybės. Yra ir kraštutinis pavyzdys — tai Helen Keller, kuri gimė kurčia, akla ir nebylė. Tačiau, mokėdama fizinę energiją tinkamai panaudoti, ji subrandino pajėgią savo asmenybę. Suminėkime dar Demosteną, žymųjį graikų oratorių, kuris buvo mikčius ir turėjo silpnus plaučius, nemalonų balsą. Šiame oratoriuje mes įžvelgiame griežtos tvarkos ir tvirto nusistatymo asmenybę, kuri nugalėjo visus sunkumus ir pasidarė didžiu Graikijos vyru.

Iš antros pusės fizinis defektas dažnai pastumia žmogų sutelkti savo visą energiją į vidų.

Dvasinės galios

Didžiausias žmogaus turtas, be abejo, yra jo dvasios lobynas, pagal kurį mes žmogų daugiausiai ir vertiname. Dvasios galių trūkumas asmenybėje mus verčia tokį žmogų vadinti dvasios nykštuku. Tuo tarpu tų dvasinių galių perteklius yra pats charakteringas asmenybės bruožas. Jis iškelia žmogų viršum masės, veda į platesnius horizontus, stumia pažinti ir gvildenti gilesnes problemas, nesitenkinti vien pilka kasdienybe.

Tos dvasinės galios, pasireiškia įvairiomis formomis, kurias čia būtų sunku suglaustai ir nusakyti. Apie vieną iš jų, entuziazmą, gražiai išsireiškia Emersonas. Jis teisingai pastebi, kad "kiekvienas didelis momentas pasaulio istorijoje yra entuziazmo triumfas." Jis yra lengvai nuperkamas valios pastangų. Noras tapti entuziastu — yra pirmutinė būtinybė, tačiau tik tam tikromis progomis būti entuziastu nėra dar nuopelnas. Entuziazmas nejieško kokių ypatingų progų: jas jis randa kiekvieną dieną. Pagrindinė entuziazmo taisyklė yra — stenkis būti entuziastu, kol juo pasidarysi.

Entuziastas yra judrus žmogus ir optimistas, kone visada skaidrios šypsenos lydimas. Tai yra taip pat jos dvasinis galių prasiveržimas. Apie šypseną Henry Ward Beecher sako: "Šypsena yra duota tik žmogui. Šypsena yra spalva, kurią puošia meilė, linksmumas ir džiaugsmas. Šypsena yra veido langų šviesa, per kurią širdis pasisako esanti namuose ir laukianti. Veidas, kuris nepajėgia šypsotis, yra tartum pumpuras, kuris nepajėgia pražydėti ir nudžiūsta ant stiebo."

Šypsena reiškiasi ir meile — ta jaučia stipriausia žmogaus dvasios galių išraiška. Ji trykšta gyva gailestingų ir užjaučiančių žodžių ir jausmų versme. Joje pajaučiame kito žmogaus širdį, jo vidinio gyvenimo grožį ir šilumą.

Meilės žodžiai, kaip sakoma, yra tartum balzamas, gydąs sužeistąjį. Tačiau į kenčiančiojo sielą jie turi prabilti laiku, padrąsinti ir stiprinti. Meilės žodžiai yra vieni iš daugelio būdų, kuriuo išreiškiame visuotinę meilę, tik žmogui šioje žemėje žinomą. Nesvarbu kokiais būdais ar keliais mes parodome tą savo meilės kitam žmogui kibirkštėlę, ji yra ta Dievo įžiebta ugnelė, paslėpta mūsų širdyje, kad šviestų kitiems.

*

Asmenybės ugdymas turi būti kiekvieno jaunuolio idealas. Kiekvienas iš mūsų turime iškilti viršum minios ir savo buvimą atžymėti didesniais ar mažesniais nuopelnais žmonijai. Mūsų uždavinys yra kas dieną tobulėti ir kilti.

Labai gera priemonė savo asmenybei ugdyti yra autokritika. Ji mūsų veiksmų nepateisina pigia žmogiško klaidžiojimo filosofija.

Taigi, savo asmenybę išvystyti galima, bet tai priklauso nuo mūsų noro, pasiryžimo, pastangų ir laiko. Jei nuolat tobulinsimės, stengsimės, nuolat ir augsime.

Genutė Buračaitė

L I Ū D E S Y S

Kas tu esi? Iš kur atklydęs,
Kad vakarais veržiesi į užburtą uostą?
Nejau tavęs nebaido rudens lietūs,
Nei žvarbūs vėjai siausdami?

O ne. Tu vėl šį vakarą buvai
Ir išblaškei besilsinčias žuvėdras,
Laivų baltas bures sklaidei,
Gal vėl jas ruošdams kur keliaut?

Ach, kaip gerai, kad tu laivus apleidai,
Sutūpusias žuvėdras palikai,
Supiesi ant žalsvos bangos,
Nes jau rytai tuoj suliepsnos.

LAPKRIČIO SIMFONIJA

Lapkričio kapai mus supa. Ar ne kapai visa gamta, kurioje šnarena rudens vėjas, tartum senojo pasaulio mirties baimė? Jiems mirtis buvo baisi, nes vėlės virsdavo mitologiniais šešėliais ir būdavo laikomos tamsių vandenų ir rūkuose skęstančiose salose. Jų džiaugsmas nesiskyrė nuo verksmo ir jie dangstėsi amžinojo rudens šydu.

Mirusiųjų pasaulis buvo panašus į mėnulio klajonę, kurio veide atsispindi saulės šviesa — prabėgusios dienos paklydę spinduliai.

Krikščioniškoje sąvokoje mirusiųjų prisiminimas neturi nieko bendro su senuoju pasauliu, nes Tasai, kuris kėlėsi, sunaikino tiltą, vedantį į mirtį. Šv. Povilo žodžiai — "jei Kristus neprisikėlė, tuščias būtų mūsų tikėjimas" — pripildo viltimi mūsų širdis. Juk žinome, kad Kristus prisikėlė, prikėlė ir prikels miegančiuosius, kurie klausia: "Mirtie, kur tavo pergalė? Mirtie, kur tavo geluonis?"

Šv. Povilas aiškina: "Mirties geluonis yra nuodėmė. Taigi, kas nugali nuodėmę, nugali ir mirtį ir mirties diena sutampa su gimimu naujam gyvenimui. Bažnyčios lūpose mirimo diena dažnai pamainom eina su "dies natalis" — gimtadienis, nes tikrumoje mirtis įveda į tikrojo gyvenimo pasaulį.

STUDIJŲ DIENOS PRIEŠ AKIS

Spauda jau skelbia, kad Kalėdų atostogų metu tai vienur, tai kitur bus studijų dienos. Ką jos reiškia? Suvažiavę išklauso ar savo draugų ar vyresniųjų kruopščiai parengtų referatų aktualiais mūsų veikimo klausimais. Aktyviai jungiasi į diskusijas, daugel dalykų išsiaiškina. Ta prasme studijų dienos yra ateitininkiškos lietuviškos mokyklos. Čia įgyjama daug praktiškų žinių, kurias vėliau pritaikomos tiek savo gyvenime, tiek kuopos veikime. Kas jau kartą tokiose dienose yra dalyvavęs, puikiai žino jų naudą. Studijų dienos atgaivins mus pačius, suriš naujais bičiulystės ryšiais su mūsų draugais, nupūs kasdienybės dulkes, pakels ryžtingumą patiems veikti ir pagyvinti mūsų ateitininkiškąją veiklą. Tad tegu telkias mūsų dėmesys į šias studijų dienas. Taupykime pinigus ir laiką, keliaukime į jas, pasiimdami savo jaunatvišką entuziazmą ir norą dirbti.

SENDRAUGIŲ BIČIULYSTĖ

Jau esame minėję šitose skiltyse ir prašę, kad sendraugiai, kuriems rūpi lietuviškasis jaunimas ir jo ateitis, daugiau parodytų dėmesio mūsų jaunimui. Sendraugiai gyvena per daug užsidarę, per mažai pasikviečia pas save jaunuosius bičiulius. Tegu prisimena jie savo studijų dienas anuose metuose Kaune, Dotnuvoje, Klaipėdoje ar kitose aukštosiose mokyklose. Kiek kartų jie svečiavosi pas savo vyresniuosius korporacijų draugus, kiek kartų vakarieniavo pas profesorius. Kiek ten gauta patyrimo, drąsos ir kiek rasta šilumos. Dabar už jūsų yra jaunoji karta, kuri mielai pas jus užeis, ne tik pasiklausys prisiminimų iš šeimininko studijų dienų, bet kartu atneš kažką brangaus: savo problemas. Tad tuo pačiu mažės plyšys tarp kartų, ir abiejų rūpesčiai pasidarys bendri.

Be to, artėja Kalėdų šventės. Ar mūsų aplinkoje nebus vienišų, kurie neturės kur prisiglausti? O kas yra sunkiau už švenčių vienatvę. Nepalikime mūsų jaunųjų ir tų, kurie neturi savo ratelių; pasikvieskime juos prie švenčių stalo ir pasidalykime paplotėle didžiosios meilės ir bičiulystės vardan.

ADVENTO ŽIBURIAI

Su lapkričio paskutinėmis dienomis prasideda adventas, skirtas pasirengti džiaugsmingoms Kristaus užgimimo šventėms ir N. Metams. Atgailos spalvom išpuoštą Adventą nušviečia skaisčioji Marijos Nekalto Prasidėjimo šventė (gruodžio 8 d.). Praktiškame at-kų veikime ši šventė derėtų pasirinkti kaip tinkamiausia diena religiniam susitelkimui ir dvasiniam atsinaujinimui. Bendra komunija, pamaldos, šventiškas susirinkimas, referatai, meninė programa labiau išryškins Marijos paveikslą mūsų religijoje ir visų akis kreips į Dievišką Jį Sūnų, kurio atėjimą į žemę netrukus nušvies skaidri Betliejaus žvaigždė.

O KAIP SU NARIO MOKESČIU?

Federacijos Valdyba primena visų Sąjungų Centro Valdybom, kad jos sumokėtų priklausančius mokesčius. Visų Sąjungų atstovai Federacijos Valdybo'e padarė pranešimus apie Sąjungos veikimą bei narių skaičių. Pagal šį praneštą narių skaičių reikia Fed. Valdybai nuošimčius mokėti (25% nario mokesčio ir 25% nuo parengimo pelno).

GRUODŽIO MĖN. ATEITIS

išeis gruodžio pradžioje ir skaitytojus pasieks prieš šventes.

PAS ATEITIES SKAITYTOJUS DŽIUNGLĖSE

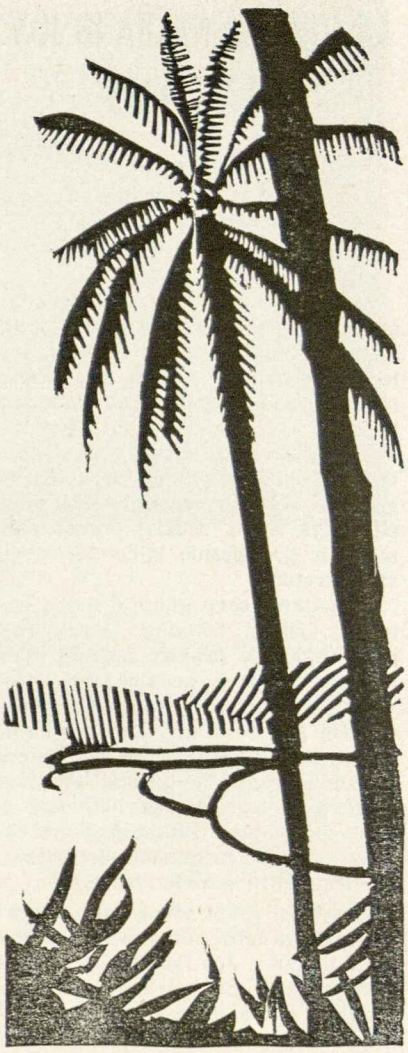

Gyvenimo keliams keistai besivingiuojant, teko man neseniai patekti į kraštus, kur gamta dar laukinė, kur nakties valdovai yra tigrai, smaugliai, o plačių erdvių viešpats — raitelis su lasso prie šono. Tai Kolumbija ir jos džiunglės. Perbėgau akimis neįprastą aplinką ir pagalvojau: "Kur šiandien lietuvio pėdos nebūta?..." Todėl, prieš atsisveikindamas su šiuo kraštu, nutariau arčiau susipažinti su jo gyvenimu. Gi, sakiau sau, aplinkybės gyvenime retai tepasikartoja.

Prie jūros kranto Kolumbijoje

Keliavau ir mačiau: — džiunglių iškirtimuose besiganančias ištisas kaimenes karvių, kurių tikslaus skaičiaus nei jų savininkas nežino, ir tas kaimenes besaugančius "cowboys" — su plačiom odinėm kelnėm, šalmu ar plačia skrybėle ant galvos, lasso prie balno, ginklu makštyje, — laisvus, nevaržytus. Šie piemenys nepanašūs į Lietuvos ganyklų piemenėlius. Jau nuo pat jaunų dienų besipraktikuodami su lasso, jie užauga stipriais, kaimenę valdančiais piemenimis. Net ir moterys pasirodo puikiomis jojikėmis.

Toliau — neįžengiami bambukų, gumos medžių, palmių ir kitų nepažįstamų medžių miškai, kurių nei vietiniai gyventojai nepažįsta, ir į kuriuos be didelio peilio, vad. penilla, neįeisi. Čia, niekieno netrukdomi, karaliauja bezdžionės, tigrai, gyvatės, smaugliai, šernai, stirnos, papūgos, o upėse maudosi krokodilai, karts nuo karto išlįsdami pakaitinti saulėje savo tingius kūnus. Vakare gi, saulei nusileidus, iš po didžiulių kelmų sukurkia, sudejuoja dar didesnės varlės, įvairiais balsais prašneka tamsa — tai džiunglės kalba. O tamsoje jaučiamas budrus žvilgsnis iki šiolei dar nepažintų čiabūvių, kurie nuodingomis strėlėmis pasveikina kiekvieną smalsuolį, besibraunantį jų ramybėn. Jie čia valdovai, čia jų ir gimtinė.

Iš augalų įdomus yra savotiškas medelis, auginantis vaisių, kurį mes vadiname Kolumbijos neturtingųjų bulve. Medelis, siekiąs net iki 2 metrų aukščio, auginamas labai savotišku būdu: nupiaunama stiebo gabalėlis, įkišamas į žemę, ir iš jo po devynių mėnesių išauga šakniavaisiai. Jie, tačiau, savo išvaizda ir skoniu nepanašūs į mūsiškas bulves.

Turėjau progos paragauti ant jiešmo keptos jautienos ir išgerti bambuko medyje raugintos vaisių sunkos.

Miškų kirtimuose ir išdegintose vietose tarp išlikusių kelmų auga ryžiai, bananai, kukurūzai, citrinų ir apelsinų medžiai, prižiūrimi paties Dievo.

Visoje Kolumbijoje tėra tik du metų laikai: sausa vasara ir lietinga žiema. Ir kaip pasiilgsti sniego, ypatingai per Kalėdų šventes!

Ir štai, šios laukiniškai gražios gamtos prieangyje sutinku "Ateities" skaitytoją Danutę Vėlavičiūtę-Slotkienę. Nepasikeitusią, dar vis tokią pačią, kokią pažinau Vokietijoje. Šiltai ir maloniai buvau priimtas ir pavaišintas kolumbietiškais valgiais. Pasikalbėjome apie šių dienų jaunimo rūpesčius, problemas. "Ateitis" šią skaitytoją pasiekia tik pusantro mėnesio po jos išleidimo, tačiau visuomet suteikia daug džiaugsmo šiuose ateitininkiškuose namuose savo pasirodymu. Užklausta, ko palinkėtų "Ateičiai" ir savo idėjos draugams ateitininkams, minutėlę pamąsčiusi, atsakė: "Nieko geresnio nerasčiau ir neišgalvočiau palinkėti, kaip tik to paties, ko norėjo ir trošką ateitininkų steigėjas prof. Pr. Dovydaitis".

Palinkėjęs sekmės netikėtai sutiktajai ir jos nedidukei šeimai, atsisveikinau su viltimi vėl pasimatyti tremties keliuose, o tropinių medžių šešėliuose pasiliko mieli jų veidai.

Jon. Žadeikis

Danutė Giedraitytė

S U O L E L I S

Suoliukas pakely vilioja,
Žadu prisėsti grįždama.
Kai tu ateidamas sustoji,
Ar man prisėst šalia?

Atsiskyrimas priartėjo,
Širdy kažkas palieka man, galbūt ir tau,
Bet ar turiu gailėtis, kas praėjo,
Jei ženklus aš klaidingai supratau?

LIETUVIŠKA KALBA IR JOS PALAIKYMAS

R. STANIŠKYTĖ

Ar labai sunku užmiršti taisyklingai lietuviškai kalbėti? Žmogus, daug metų vartojęs savo gimtą kalbą, jos lengvai nepamirš. Vaikas, tuo tarpu, mažiau su ja susipažinęs ir trumpiau kalbėjęs, ją gali greičiau užmiršti. Jeigu vaikas vartoja tik svetimą kalbą, jis neužilgo pradės ta kalba ir galvoti. Netrukus savoji kalba jam pasidarys sunki, žodžiai pradės painiotis ir po ilgesnio laiko pasidarys visai svetima.

Ar galima, savo gimtąją kalbą užmiršus, išlikti lietuviu? Atsakymas priklausys nuo paskirų žmonių. Yra asmenų, kurie, ir nekalbėdami lietuviškai, jausis esą lietuviai. Gyvų pavyzdžių galime rasti Amerikos lietuvių tarpe. Daugelis iš jų tik keletą žodžių supranta lietuviškai ar visai nemoka, o jaučiasi esą lietuviais ir tuom didžiuojasi. Galime padaryti išvadą, kad ir nekalbant lietuviškai, galima išlikti lietuviu dvasioje.

Jaunimui retas savos kalbos naudojimas yra labai žalingas, nes grėsia nutautėjimu. Juo jaunimas mažiau vartoja savo gimtąją kalbą, tuo jis daugiau tolsta nuo savų papročių, idėjų ir pagaliau visiškai užmiršta savo tėvynę ir jos kenčiančius brolius. Tokiu atveju jaunimas paskęsta svetimtaučių jūroje, prarasdamas visą savos tautos grožį ir gėrį, kuriuos buvo pasisavinęs. Tokis jaunimas tampa savo tėvynei naudingas, kaip nudžiūvusi šaka pasidaro nenaudinga medžiui.

Jaunuomenė manęs paklaus: "Tai kaip savą kalbą palaikyti?" Priemonių yra daug; ir jos visos prieinamos jaunimui. Pirmiausiai, reikia savo draugų ir tautiečių tarpe kalbėti lietuviškai. Dar naudingesnis būtų dažnas lietuviškos knygos skaitymas. Šia priemone pasinaudojęs, jaunuolis ar jaunuolė ne tik kad nepamirš savos kalbos, bet ir taisyklingiau ją vartoti išmoks. Mokyklinio amžiaus jaunimui yra lituanistinės mokyklos, kurios padeda gilintis į savo kalbą. Be šių lituanistinių mokyklų yra įvairios lietuviškos organizacijos, kurios taip pat padės šitoj srity. Kita svarbi priemonė — lietuviškų parengimų lankymas.

Taigi, išvardinus įvairiausias priemones lietuviškos kalbos palaikymui, negalėtume pateisinti nė vieno jaunuolio-lės, užmiršusio savo gimtąją kalbą.

Sunku yra suprasti, kodėl mes savo gimtąją kalbą, tokį didelį ir nenuperkamą turtą, taip lengvai kartais prarandame. Ar mūsų kalba mums tokia nemiela? Aš manau, kad čia tik apsileidimas ir nerūpestingumas. Mes nepajuntame, kaip stipriai pagauna naujos gyvenimo aplinkybės ir kaip prarandam savo brangiausią turtą — lietuvišką kalbą.

Atsiminkime, kad praradę gimtąją kalbą, prarasime tai, dėl ko tiek daug buvo kovota ir kraujo pralieta; prarasime tai, dėl ko mirė ir miršta mūsų broliai ir sesės. Mūsų jaunimo pareiga yra išlikti ištvermingais, kad, grįžę į Lietuvą, galėtume drąsiai pratarti::: **"Tėvyne, daugiau nieko nebeturiu, tačiau priimk bent gražiąją, daug šalių apkeliavusią lietuvišką kalbą".**

Kalėdos uždegs eglutes ir čia ir Dicpholzo gimnazijoje. Ar prisiminėme jos mokinius? Pasiųskime jiems dovanų ir laiškų.

IR VĖTROS JŲ NEPALAUŽĖ

DR. L. BISTRAS KALĖJIME

Bolševikai, 1940. VI. 15 užėmę Lietuvą, netrukus pradėjo suiminėti žmones. Liepos 12 d., prieš liaudies seimo rinkimus, prasidėjo pirmoji areštų banga, uždariusi kalėjimuose daug mūsų įžymesnių politikų, veikėjų, visuomenininkų. Suimtųjų tarpe buvo ir dr. L. Bistras, vienas pirmųjų ateitininkijos veikėjų, buv. "Ateities" redaktorius, vėliau aktyviai dalyvavęs Lietuvos politiniame gyvenime. Kalėjime vienas kalinys kreipiasi į dr. L. Bistrą:

— Sakykite, daktare, o kaip jūs dabar jaučiatės?

Dr. L. Bistras, mokėjęs visada šaltai ir giliai mąstyti, atsakė:

— Jeigu dabar kenčia visa mano tauta, kodėl gi aš negaliu kentėti.

VYSK. K. PALTAROKO DOVANA

Vienoje Lietuvos gimnazijoje moksleivis ateitininkas buvo pašalintas iš mokyklos už dalyvavimą slaptame at-kų veikime. Išmestasis mokinys kartą aplankė vysk. K. Paltaroką, nuoširdų ir drąsų moksl. at-kų globėją ir užtarėją. Vyskupas, pasikalbėjęs su nukentėjusiu at-ku, padovanojo jam kan. A. Sabaliausko maldaknygę "Šlovinkim Viešpatį" su tokiu įrašu:

"Neprarask drąsos, baik mokslus ir lik ištikimas Kristui."

Dabar šis išmestasis mokinys jau yra profesorius, gyvena JAV ir išliko nuoširdus at-kas.

DIDIEJI MŪSŲ TAUTOS ĮVYKIAI LAPKRIČIO MĖN.

Lapkr. 3 d. 1320 m. Gediminas sumušė prie Žeimių vokiečių kariuomenę; 9 d. 1893 m. Kražiuose rusai įvykdė lietuvių maldininkų skerdynes; 21—23 d. 1905 m. Vilniuje įvyko didysis lietuvių seimas; 21—22 d. 1919 m. lietuviai sumušė bermontininkus ties Radviliškiu; 21 d. 1920 m. Lietuvos kariuomenė sumušė lenkus ties Giedraičiais; 23 d. 1918 m. pradėta organizuoti Lietuvos kariuomenė.

Lapkr. 5 d. 1893 m. gimė Vytautas Endziulaitis, vienas iš pirmųjų labai veiklių ateitininkų, ypač socialinėje srityje, mirė 1918 m. XI. 30.; 6 d. 1879 m. Pažiegėje, Dusetų val., gimė prof. Kazys Būga, kalbininkas, mirė 1924. XII. 1; 8 d. (X. 28) 1903 m. Petrapilyje gimė Simas Sužiedėlis, dabartinis Ateitininkų Federacijos Vadas; 19 d. 1899 m. mirė Vincas Kudirka, Lietuvos himno autorius, gimė 1858. XII. 31.; 23 d. 1851 m. Ožkabaliuose, Vilkaviškio val. gimė Jonas Basanavičius, pirmojo tautinio atgimimo laikraščio — "Aušros" — redaktorius, tautos patriarchas, mirė 1927 m. II. 16.; 26 d. 1855 m. Konstantinopolyje mirė Adomas Mickevičius, lenkiškai rašęs poetas, apdainavęs Lietuvą, gimė 1798 XII.24.; 26 d. 1902 m. Seinuose mirė Antanas Baranauskas — vyskupas, poetas, "Anykščių šilelio" autorius, gimė 1835 I. 29.

RUDUO PLUNGĖS PARKE

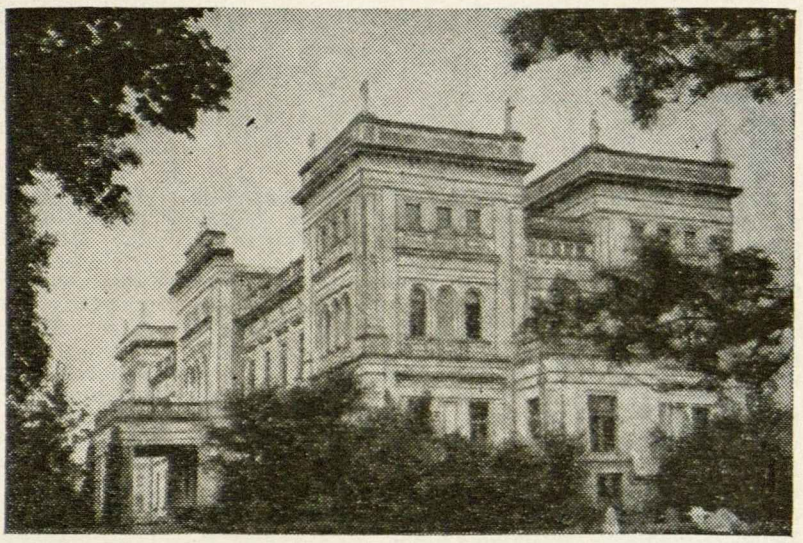

Kunigaikščio Oginskio rūmai Plungėje

Kai lankom šios žemės puikius parkus ir gėrimės rudeniu, nusikelkime bent mintim į Lietuvą, į jos parkus. Palikime Kauną su jo Ąžuolynu, Aukštąja Freda, patraukime į Žemaičius. Stabtelkime Plungėje, ties šv. Florijonu, kuris, pakopęs ant aukštos kolonos, sergsti miestą nuo ugnies. Prie jo šono ošia didelės liepos. Nueikime tais takais.

Susitiksime Babrungą, mielą upę, beslenkančia pro medžių tankmę. Persilenkę per tiltą, atsidursime medžių karalystėje. Takų takeliai tik skuba, vingiuoja. Kur ne kur suolelis kviečia pailsėti. Kelią pastoja vijokliais apaugusios lapinės. Ten išpiauta vardų vardai, išdrožta datos. Praeikime ir "baublį", stogu uždengtą padangtę, ir šiltnamius, kur prieglobstį rado pietų žemės augalai, ir traukime tolyn. Juk šito parko per 40 ha.

Kokie plotai, kiek daug medžių! Visus juos rūpestingai surinko ir susodino žmogaus ranka.

Parko centre iškyla rūmai su balkonais, statulom. Tai kunigaikščio Oginskio buveinė. Sena jų giminė, senojoj Lietuvoj buvo ministeriai, generolai, aukštai kopė ir prie caro. Turėjo didelius turtus, simfoninį orkestrą, kuris kasdien linksmino kunigaikštį, muzikos mokyklą, kurią lankė M. K. Čiurlionis. Bet veltui ieškosi kunigaikščio tarnų. Visa tai praeitis.

Prieš pirmąjį d. karą pasibaigė jie, kiti giminaičiai iš svetimų žemių nesugrįžo. Atsistačiusi Letuva nusavino didelius plotus, išdalijo savanoriams, bežemiam.

Kunigaikščio rūmuose įsikūrė lietuviškas jaunimas. buvo čia žemės ūkio mokykla, mokytojų seminarija, gimnazija. Ir kaip skardėjo parkai nuo jų džiaugsmo! Jie girdėjo tas pačias lakštingalas, kaip ir kunigaikščiai, ir jom atsiliepė savo daina. Vėliau čia atsikėlė Lietuvos kareivėliai, rūmuose įsitvirtino štabas.

Okupavus Lietuvą, sėdo bolševikai, kurie 1941 m. besitraukdami padegė gražius rūmus.

Iš anų laikų beliko tik niūrios sienos, tik sudaužytos sutrupintos marmuro statulos.

O parkas šlama, o parkas kviečia. Krinta po kojų kaštanai ir bėga takeliu lyg vaikai. Medžiuose šoka voveraitės ir meta ąžuolų giles, meta lyg mintis.

Metai iš metų taip jos žaidžia ir laukia mūsų, kol mūsų žingsniai ten sustos pasigrožėti.

A. Dž.

O DABAR PAŽAISKIME

Įpraskime, kad po kiekvieno kuopos ar būrelio susirinkimo, kuriuose buvo svarstoma daug rimtų dalykų, dar bent pusvalandį visi bendrai pažaistume. Tada iš susirinkimo parsinešime giedresnę nuotaiką. Arba ilgais žiemos vakarais, kai susirenkame pas draugus, vietoj komikų skaitymo prasimanykime įvairiausių žaidimų.

ADVOKATAS

Žaidėjai sėdi ratu. Kiekvieno kaimynas iš kairės yra jo advokatas, kuris yra įpareigotas už jį kalbėti ir atsakinėti į klausimus, kuriuos klausinėja žaidimo vadovas. Pvz., vadovas klausia Petrą, kada jis vakar nuejęs miegoti. Petras neturi teisės pats į tai atsakyti, jį pavaduoja kaimynas iš kairės Antanas. Jei jis pražiopso, arba Petras pats prasitaria — duodami uždėliai.

MANO BROLIO VARDAS

Žaidėjai susėda. Vadovas tada pasako: "Mano brolio vardas—Jonas" (Petras, Kostas ir pan.) ir žaidėjus pradeda klausinėti įvairių klausimų, į kuriuos šie turi atsakyti žodžiu, prasidedančiu ta pačia raide, kuria prasideda vadovo brolio vardas. Pvz.: "Kur jis gimęs?" —"Joniškyje." "Ką tu darai?" — "Juokiuosi" ir tt. Atsakęs žodžiu, prasidedančiu kita raide, duoda uždėlį (fantą), kuriuos paskui reikia išpirkti.

TAIP ARBA NE

Vienam žaidėjui išėjus už durų, pasilikę sutaria kokį nors daiktą ar asmenį (pvz., paveikslą), kurį anas žaidėjas turės įspėti. Sugrįžęs jis kreipiasi į draugus su klausimais, kurie galėtų padėti surasti ieškomą daiktą. Pvz., jis klausia: "Ar šis daiktas medinis?". Žaidėjai tegali atsakyti tik "taip" ar "ne". Galima sutarti, kad neleidžiama klausti daugiau 10 ar 15 kartų. Jei per tiek laiko žaidėjas daikto nesuranda, duoda uždėlį, ir žaidimas pradedamas vėl iš naujo.

KODĖL TU SAKAI "JŪS"?

(Liaudies pasaka)

KARTĄ kelyje susitiko du lietuviai. Vienas ir sako kitam—"Jūs". Žmogus apsižvalgė aplink ir kad supyks, kad pradės bartis:

—Kodėl tu mane vadini "jūs", matai, kad aš esu tik vienas!

Pirmasis išsitiesė ir nusišypsojo:

—Ar nežinai, kad žmogus vienas niekada nevaikšto. Nuolat tryse! Iš dešinės — Dievo angelas, iš kairės — velnias. Angelas nuolat ragina į gera, sergsti nuo blogo, veda Dievop, o velnias — tik raito uodegytę, tik suka ūsą ir vis gundo, vilioja į nuodėmę, į pasileidimus. Todėl nebūkštauk ir nepyk, kad sakau "jūs", kreipiuos ir į tavo palydovus.

Antrasis susimąstė. Tada pirmasis dar pridėjo:

—Kai tu mirsi, tave į anapus palydės tik vienas iš jų, ar angelas, ar velnias, žiūrint, kaip tu gyvensi.

A. U.

SPORTAS

rašo **P. GANVYTAS**

NAUJA JĖGA SPORTE

Kas geriausias pasauly sportininkas? Šis klausimas dažnai diskutuojamas amerikiečių sportinės spaudos puslapiuose. Įvairiais būdais bandoma įvertinti ir palyginti atskirų sportininkų—lengvaatletų gerumą. Paskutiniu laiku ypatingai daug buvo kalbėta apie du amerikiečius sportininkus: Bob Mathias ir Jim Thorpe. Tačiau visai neseniai pradėjo iškilti nauja sportinė asmenybė, kuri greičiausia nukreips sporto megėjų dėmesį nuo anų dviejų sporto žvaigždžių.

Tai jaunas, vos šią vasarą gimnaziją baigęs, negras **Milton Campbell**, kilimo iš Plainfieldo, New Jersey valstybėje. Iki šiol jis buvo užstotas Mathias šešėlio, tačiau šis jau yra spėjęs suprasti jaunojo negro jėgą ir reikšmę sportiniame pasauly. Kai Helsinkyje Mathias laimėjo dešimtkoves pirmenybes, spaudos atstovams jis pareiškė, kad daugiau šioje srity nebesivaržysiąs. Diplomatiškai jis numatė, kad trečią kartą iš eilės šias pirmenybes laimėti būtų per sunku.

Milton dar labai jaunas; šiais metais jam sukako 19 metų. Jis aukštas ir gan stambaus sudėjimo jaunuolis. Jeigu kas pamatytų jį gatvėje, jokiu būdu nedrįstų sakyti, kad tai be galo miklus, apsukrus, greitas ir vikrus sportininkas. O vis dėlto visi čia išvardinti pažymiai jam puikiausiai tinka. Reikia pažymėti, kad šis jaunuolis tik paskutiniu metu pradėjo savo sportinį talentą vystyti. Jam dar tolimas kelias iki visų jo potencialinių pajėgų išnaudojimo varžybų metu. Bet jo pasiektos pasekmės jau kalba už save; jis jau beveik pasiekė garsaus Mathias pasaulinį rekordą. Prie geros ir nuolatinės priežiūros ateinančių metų bėgyje Campbell be ypatingesnių sunkumų turėtų pasiekti naują pasaulinį rekordą dešimtkovėje, tuo pasauliui įrodydamas, kad jis geriausias šių dienų atletas pasaulyje.

M. Campbell nesitenkina vien tik lengvąja atletika. Su nematytu veržlumu ir vikrumu jis žaidžia amerikiečių futbolą. Dalyvauja ristynėse ir yra pasiekęs keletos laimėjimų. O plaukime jis taip pat vienas iš geriausių. Žinovai tvirtina, kad prie didesnių jo pastangų ir specialaus atsidavimo plaukimo sportui, jis visai be jokių sunkumų būtų kvalifikavęsis į Amerikos olimpinę plaukimo komandą. Praeitą žiemą Milton netikėtai užsuko pasižiūrėti į savo gimnazijos plaukimo pirmenybes. Kadangi vienas komandos plaukėjas buvo staiga susirgęs, Campbell buvo paprašytas stoti jo vieton. Ir taip visai nesitreniravęs beveik metus laiko, jis stojo į varžybas, lenktynes laimėjo ir net pastatė naują rekordą.

Tačiau geriausių ir didžiausių laimėjimų Milton yra atsiekęs bėgime su kliūtimis. Garsus šios srities specialistas Harrison Dillard jį skaito labai rimtu bėgimo konkurentu ir varžovu. Šio straipsnelio autorius turėjo progos pats savo akimis tai matyti ir įsitikinti. Pereitą žiemą Madison Square Garden įvykusiose AAU Amerikos pirmenybėse Campbell pateko į finalą ir gavo varžytis su Dillard. Tik iš fotografijų vėliau buvo galima nustatyti laimėtoją. Tada laimėjimas buvo pripažintas Dillardui, jau šeštą kartą iš eilės, bet visai nedaug trūko, kad Campbell šią laimėjimų eilę būtų nutraukęs.

Dešimtkoves sporto viršūnėse pastebimas įdomus reiškinys: į pačias viršūnes laikas nuo laiko iškopia skirtingų rasių atstovai. Pirmiausiai joje garsus buvo raudonosios rasės atstovas Jim Thorpe. Vėliau nenugalimuoju pasidarė baltasis Bob Mathias, o dabar į viršūnę kopia juodasis Campbell.

Šiemet jis laimėjo dešimtkoves varžybas amerikiečių pirmenybių metu, surinkdamas 7235 taškus. Tai ketvirta iš eilės savo gerumu pasekmė pasauly. Tik labai bloga nesekmė 1500 metrų bėgime (5:22, 1 min.) sutrukdė jam pralenkti Mathias ar užimti bent antrą vietą pasauly. Užtat pirmosiose 8 disciplinose jis net 123 taškais buvo pralenkęs geriausią Mathias pasekmę.

Pagal New York Times sporto žurnalistą Miltonui reikia tik daugiau ištvermės. Į tai ypatingą demesį kreipia jo treneriai, kurie dažnai dėl jo net varžosi. Net 54 universitetai šiemet pasiūlė jam stipendijas studijuoti. Iki Melbourno olimpinių žaidimų 1956 metais tikimasi, kad Campbell išlygins savo trūkumus ir laimės aukso medalį.

Svarbiausia, kad Campbell viską daro su nepaprastu lengvumu ir be didelių pastangų. Vienu dalyku jis tik skundžiasi — laiko stoka, kuris neleidžia aprėpti visas sporto šakas.

Spėliojimai sporto aikštėje dažnai pasirodo netikslūs. Ne kartą didžiai favorizuojami sportininkai yra nugalimi nežinomų atletų, kuriems netikėtai nusišvypso laimė. Tad ir čia sunku tvirtinti, kad Campbell tikrai iškops į pasaulio lengvaatletų viršūnę. Tačiau duomenų yra, nes tokio pajgėumo jaunuolį sutikti reta.

STUDENTŲ ATEITININKŲ GAIRĖS

(Rezoliucijos iš Kennebunk Port, Me., suvažiavimo)

Studentų Ateitininkų Sąjungos suvažiavimas Kennebunk Porte, 1953 m. rugsėjo 3—4 dienomis, apsvarstęs įvairius ideologinius, lietuviškumo ir organizacinius klausimus, priėmė visą eilę rezoliucijų, kurių sutrauktas mintis čia paduodame.

Organizaciniai klausimai

Norint visus narius įtraukti į aktyvų darbą ir išsiauklėti vadovų kadrą, nutarta organizuoti specialius būrelius, pagrindžiant jų veiklą principu "Stebėti, spręsti, vykdyti". Gausesniuose vienetuose rūpintis įsigyti draugovių vėliavas ir praktikuoti uniformines insignijas —korporacijų juosteles ir ženklus.

Ateitininkiškosios tradicijos yra viena geriausių priemonių palaikyti ir ugdyti organizaciniam tarpusavio ryšiui, tad nariai ir draugovės neturi pamiršti senųjų, o taip pat kurti ir naujas tradicijas. Tuo pačiu turėtų būti ugdomas ir tarpusavio solidarumas.

"Ateitis" Studentų Ateitininkų Sąjungos laikomas pagrindiniu ateitininkiškojo jaunimo žurnalu, tad jos finansinei padėčiai paremti visos draugovės įpareigojamos skirti 10% visų parengimų pajamų.

Sekantiems metams Sąjungos studijiniam darbui parinkta tema: **"Kultūrinė integracija, kaip asmeninė, tautinė ir religinė problema".** Čikagoje 1954 metais įvyksiančiame Ateitininkų Federacijos kongrese visi studentai ateitininkai raginami gausiai dalyvauti ir jau dabar jam intensyviai ruoštis.

Lietuviškumo klausimai

Tautiškumo ir visuomeniškumo principai įpareigoja kiekvieną studentą ateitininką pagal jo laiką ir išgales aktyviai dalyvauti lietuvių kultūriniame gyvenime, nepamirštant lietuviškų tradicijų, bet kartu įnešant ir naujos laiko dvasios. Rengdamasis Lietuvos atstatymo darbui, studentas ateitininkas domisi įtakingų kraštų vadovaujančių veiksnių politiniu nusistatymu ir jų veiksmais pavergtųjų tautų atžvilgiu, gyvai reaguodamas laiškais, pareiškimais ir žodžiu.

Santykiai su kitomis organizacijomis

Studentų ateitininkų draugovės ir pavieniai nariai kviečiami nuoširdžiai bendradarbiauti su kitų kraštų katalikų studentų organizacijomis, ypač su latvių "Dzintaras". Dėmesys atkreiptas ir į Lietuvių Studentų Sąjungą, kurią studentai ateitininkai laiko bendrine visų lietuvių studentų organizacija bendriems lietuviškiems ir akademiniams klausimams nagrinėti. Todėl išreiškiamas nepritarimas šiuo metu į LSS atneštoms politinėms tendencijoms, pasireiškusioms paskutiniame suvažiavime, vieną politinę grupę iškeliant aukščiau už kitas. Lietuvių Studentų Sąjungos darbas turėtų bazuotis ne pasaulėžiūriniais ar politiniais pagrindais, bet kultūriniais ir akademiniais.

KREIVOS ŠYPSENOS

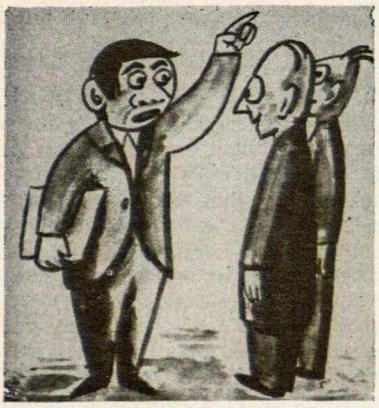

Minėjimas su mano paskaita bus tenai!

— Alo, kelneri!, — sušuko pasipiktinęs svečias, — aš jau pusė valandos laukiu savo pietų!

— Mano pone, — atsakė kelneris, — leiskite išreikšti jums mano giliausią pagarbą. Koks gražus būtų pasaulis, jeigu visi žmonės turėtų tiek kantrybės.

— Mano žmona šią naktį sapnavo, kad aš esu milijonierius.

— Tamsta dar esi laimingas tokiu atveju — manoji ir dienos metu taip galvoja!

Apsilankęs beprotnamyje svečias pastebėjo sode prie tuščio kibiro besėdintį pilietį su meškere rankoje.

— Na, ar jau kas nors pakliuvo?

— O taip, jūs esate jau trečias šį rytą.

— Tu visuomet tvirtinai, kad esi didžiausias antifeministas, o tuo tarpu šiandien visą vakarą net įkaitęs flirtavai su ta panele!

— Kokią naudą turės ir gražiausia neapykanta, jeigu kartas nuo karto jei neduosi peno? Kiekvieną jausmą reikia puoselėti!

—Daktare, — garsiai ir arogantiškai pareikalavo jauna poniutė, įžengusi į kambarį. — Pasakykite man aiškiai ir atvirai, kas pas mane negerai!

Jis apžiūrėjo ją nuo galvos iki kojų.

—Ponia, — pasakė pagaliau, —aš galiu tamstai pasakyti tris dalykus: pirma — jūs turite sumažinti savo svorį maždaug 30 kg.; antra — jūs būtumėte žymiai gražesnė, jei vartotumėte tik dešimtąją dalį to grimo, kurį dabar nešiojate ant veido; trečia — aš esu menininkas, daktaras gyvena kitam aukšte.

Koks skirtumas tarp kritikos ir savikritikos?

BŪT TAVE APGYNĘS

Vienų vienas žodis būt tave apgynęs,
Kai tave koliojo bosai keturi,
Kai stovėjai piktas, nosį nukabinęs,
Kad esi dypukas, balso neturi.

Vienų vienas daimas būt tave ap-
[gynęs,
(Hadogą suvalgęs, jo pasigedai),
Kai tuščioj kišenėj graibstei piniginės,
Bet, deja, joj nieko, nieko neradai.

Vienui vienas draugas būt tave ap-
[gynęs,
Ir jo vienų vieno būtų tau gana,
Kai kažkoks typelis kibo už krūtinės,
Kad sušokai polką su jo mergina.

A. Jarašiūnas

—Kas atsitiko, kai tave išmetė pro šoninį išėjimą?

—Aš pasakiau liokajui, kad aš esu kilęs iš labai kilmingos šeimos.

—Na, ir?

—Jis manęs atsiprašė, pakvietę mane vėl į vidų ir išmetė pro paradines duris.

—Jis pasakė, kad tu esi...?

—Lakoniškas.

—Na, ir ką tai reiškia?

—Nežinau, bet aš jam daviau nosin dėl viso pikto.

Jis labai mylėjo savo žmonelę. Kai ji kartą paprašė jo užrašyti per radiją padiktuotą kepsnio receptą, jis padėjo tam visas savo pastangas, nors ir sugavo iš karto dvi stotis. Recepte gavosi štai kas:

—Rankos ant strėnų, padėti vieną puodelį miltų ant peties, pakelti kelius ir nulenkti kojos pirštelius; gerai sumaišyti pusėje puodelio pieno, pakartoti šešis kartus; greitai įkvėpti pusę arbatinio šaukštelio kepimo miltelių, nuleisti kojas ir sumaišyti du kietai išvirtus kiaušinius sietelyje. Normaliai iškvėpti orą ir pamaišyti lėkštėje. Dėmesio! Atsigulti ant grindų ir išsivolioti gerai dviejų kiaušinių baltymuose iki pradės virti. Po dešimties minučių nuimti nuo ugnies ir gerai įtrinti su šiurkščiu rankšluosčiu. Normaliai kvėpuoti, apsupti šilta flanele ir paduoti su pomidorų sriuba.

—Petras labai gerai apie save galvoja.

—Čia teisybę pasakei, brolau. Įsivaizduok sau, per savo paskutinį gimtadienį jis telegrama pasiuntė pasveikinimą savo motinai!

—Kodėl Petraičiai pradėjo imti prancūzų kalbos pamokas?

—Nagi, žinai, jie įsūnijo mažą prancūziukę ir todėl nori suprasti, ką sakys, kai ji pradės kalbėti.

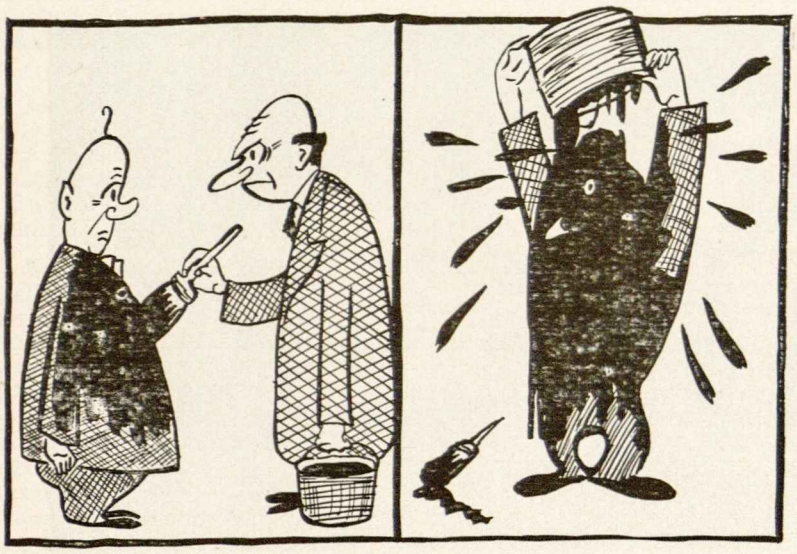

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

DARBAI ŽMONĖS

LIETUVIŲ SALEZIEČIŲ INSTITUTAS ITALIJOJE

Šiuo metu laisvojoje Europoje lietuviai turi dvi aukštesniąsias lietuviškas mokslo įstaigas: Vasario 16-tosios gimnaziją Vokietijoje ir Lietuvių Salezičių Institutą Italijoje, netoli Torino miesto. Apie šią antrąją mokyklą daugelis gal ir iš viso nieko nėra girdėję, o tačiau joje dirbama su nemažesniu pasišventimu kaip ir Vasario 16 gimnazijoje.

Liet. Salezičių Institutas savo darbą pradėjo 1952 metų pavasarį, įsikurdamas vienoje Romos didžiūno pilyje, kuri jau buvo naudojama vietos jaunimo reikalams. Organizatorius ir steigėjas buvo kun. Juozas Zeliauskas, kuris šiuo metu yra ir Instituto direktorius. Institutui įsikūrus, tuoj pradėjo plaukti mokiniai iš įvairių kraštų. Šiuo metu institute mokosi apie 40 lietuvių berniukų iš Anglijos, Vokietijos ir net Amerikos. Pedagoginį personalą sudaro 10 salezičių tėvų ir klierikų, kurie dirba visiškai be jokio atlyginimo. Institutas savo mokslo lygiu atitinka lietuvišką gimnaziją pagal Lietuvos Švietimo ministerijos nustatytas programas. Institutą baigusieji gaus pilnateisius brandos atestatus.

Prie instituto veikia mokinių bendrabutis, kuriame gyvena ir praleidžia laisvalaikius auklėtiniai. Visur vyrauja lietuviška dvasia ir nuotaika: lietuviškai kalbama, meldžiamasi ir dainuojama. Neretai ir gražiosiose Torino apylinkėse pasigirsta lietuviška jaunų instituto auklėtinių daina. Įvairiuose tarptautiniuose pasirodymuose lietuviai dalyvauja kaip atskira grupė su tautine vėliava, drabužiais ir kitokiomis insignijomis. Rugsėjo mėn. įvykusiame tarpt. salezičių jaunimo kongrese, Torine, lietuviukai atkreipė į save ypatingą dėmesį kaip "Tylinčiosios Bažnyčios" atstovai kovoje už savo tautos laisvę ir buvo apdovanoti medaliu. Kunigo Jono Bosco dvasia, ir lietuviškas pasiryžimas bujoja instituto auklėtojų ir auklėtinių tarpe.

*

Churchilis — Nobelio laureatas

Daugelis nustebo, kai šių metų literatūros Nobelio premija buvo paskirta Didžiosios Britanijos ministeriui pirmininkui Winstonui Churchiliui. Šis jau beveik 80 metų amžiaus sulaukęs britų politikas tą aukščiausiąjį įvertinimą gavo už savo Antrojo Pasaulinio Karo memuarus. Komisija savo oficialiame pranešime pažymėjo, kad premija skirta Churchiliui už jo istorinius ir biografinius kūrinius, kuriuose jis reiškiasi, kaip amžinųjų žmogiškų vertybių gynėjas.

Gruodžio 10 d. premija, kuri siekia maždaug $35,000, ir auksinis medalis bus iškilmingai Churchiliui įteikti Stokholme. Churchilis yra septintas anglas, laimėjęs Nobelio premiją. Didžiausias jo konkurentas buvo amerikiečių rašytojas E. Hemmingway.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

* **Putino "Valdovo Sūnumi"** Čikagos Lietuvių Teatras pradėjo 1953—1954 m. sezoną. Šią dramą režisavo A. Rūkas. Dekoracijas piešė dailininkas Kazys Žoromskis.

* **Herderio Enciklopedijos** naujoje laidoje, kurios jau išėjo antrasis tomas, apimąs raides B—D, yra suminėta nemaža lietuvių ir lietuviškus reikalus liečiančių dalykų. Lietuviškąjį skyrių tvarkyti paskutiniu laiku yra pakviestas prof. Antanas Maceina.

***Vytauto laiškai ordinui,** kuriuos Goettingeno universiteto archyvuose surado prof. Z. Ivinskis, yra atgabenti iš senojo Karaliaučiaus Kryžiuočių Ordino archyvo. Dabar Goettingene yra daug įvairių lietuvių didikų laiškų ir raštų, taip pat daug papildomos medžiagos apie Vysk. M. Giedraitį.

* **"Nusikaltimas ir bausmė"** leidžiama antroji laida Amerikoje. Jau išėjo pirmas tomas, 300 psl. jis apima šio garsaus Dostojevskio romano pirmąsias dvi dali. Leidžia Nemuno leidykla Čikagoj.

* **"Aidai" vėl skiria premiją.** Šį kartą literatūros premiją — $500 vertės — už premijos komisijos pripažintą geriausią grožinės literatūros veikalą, pasirodžiusį viešumoje 1952—1953 metais, arba tuo pačiu laiku parašytą, bet iki šiol neatspausdintą. Kūriniams įteikti terminas baigiasi 1953 m. gruodžio 31 d. Visi darbai siunčiami "Aidų" redaktoriaus Antano Vaičiulaičio adresu.

* **Dr. Pranas Padalis,** Detroito jėzuitų universiteto ekonomijos profesorius, yra labai pagarsėjęs amerikiečių tarpe savo paskaitomis ir kalbomis, kuriomis jis demaskuoja komunizmą. Per porą paskutiniųjų metų Dr. Padalis yra skaitęs per 100 paskaitų įvairiose amerikiečių auditorijose, taip pat kalbėjęs per radiją ir televiziją.

"Amerikos Balso" red. P. Labanauskas ir režisierius Juozas Boley buvo atvykę į stud. at-kų stovyklą Kennebunk Porte, Me., ir užrašė sveikinimus bei dainas į Lietuvą. J. Boley tvarko studentus prieš vakaro programą.

ATEITININKŲ DVASIOS VADŲ KONFERENCIJA CHICAGOJE 1953 - IX - 71

Šį rudenį, rugsėjo 17 d., Kunigų Vienybės Seimo metu Chicagoje įvyko Ateitininkų Federacijos dvasios vadų konferencija. Joje dalyvavo J. E. vyskupas Brizgys, J. E. vyskupas Padolskis, Ateitininkų Federacijos Dvasios Vadas Tėv. Gidžiūnas, O. F. M. sendraugių sąjungos dvasios Vadas Prel. Juras, studentų sąjungos Dvasios Vadas Tėvas Borevičius, S. J. ir moksleivių sąjungos Dvasios Vadas Tėv. Rimšelis, MIC. Dalyvavo taip pat buvęs Ateitininkų Federacijos Dvasios Vadas kun. Gutauskas, skyrių, draugovių ir kuopų dvasios vadai: kun. Juršėnas, kun. Deksnys, kun. Juška, kun. Martinkus ir kiti.

Konferencijoje buvo svarstyti sekantieji visiems ateitininkams žinotini dalykai:

1. Dvasios vadų paskyrimas. Uždėta pareiga sąjungų dvasios vadams ir Centro Valdyboms prižiūrėti, kad visi skyriai, draugovės ir kuopos turėtų dvasios vadus, paskirtus Kunigų Vienybės Konstitucijos nuostatų nurodytu būdu.

2. Religinė Ateitininkų Federacijos programa. Nutarta prižiūrėti, kad visų trijų sąjungų nariai būtų išėję visą jiems skirtą religinę programą ir būtų sąmoningi gyvo tikėjimo katalikai. Tam tikslui dabartinėms religinės sąjungų programos pertvarkyti ir naujoms gyvenimo sąlygoms pritaikinti buvo sudarytos arba pramatytos komisijos. Moksleivių Ateitininkų Sąjungos programai sudaryti: Tėv. Rimšelis, MIC., kun. Gutauskas, kun. Juršėnas; Studentų Ateitininkų Sąjungai: Tėv. Borevičius, S. J., Kun. Yla ir Kun. Martinkus; Sendraugiams: Prel. Juras, Tėv. Gidžiūnas, O. F. M. ir Kun. Baltinis. Šios komisijos savo darbą turėtų atlikti iki ateinančio ateitininkų kongreso.

3. Teologijos ir socialinių mokslų kursai. Gyvosios dvasios puoselėtojams reikalingas gilesnis teologijos ir socialinių mokslų pažinimas, turint prieš akis pasauliečių apaštalavimo ne tik galimumą, bet ir reikalingumą ateities Lietuvoje. Tam tikslui nutarta studentams ir sendraugiams vasaros atostogų metu ruošti atitinkamus kursus.

4. Dvasinio atsinaujinimo reikalams. Dvasinio gyvenimo pažangai arba savęs atnaujinimui Kristuje nutarta ruošti ir remti prie lietuviškųjų vienuolynų vedamas uždaras rekolekcijas.

5. Religijos dalykai ateitininkiškoje spaudoje. Buvo išreikšta pageidavimas, kad "Ateities" žurnale būtų daugiau religinio ir auklėjamojo turinio straipsnių. Šiam reikalui patvarkyti buvo pavesta Federacijos Dvasios Vadui New Yorko apylinkėje surasti vieną kunigą, kuris, bendraudamas su "Ateities" redakcija, parūpintų pageidaujamojo turinio straipsnių.

Konferencijoje buvo svarstoma ir daug kitų klausimų, susijusių su ateitininkijos dvasios vadų pareigomis. Pati konferencija praėjo gražioje darbo nuotaikoje, dėl to reikia tikėtis, kad ir jos nutarimai bus įvykdyti.

T. Viktoras Gidžiūnas, O. F. M.
At-kų Federacijos Dvasios Vadas

SAS BARUOSE

CV Užsienio Skyrius, kuriam vadovauja K. Keblinskas (31 Farrington St., Brockton 50, Mass.), išleido "Lithuanian Catholic Youth Bulletin" rudens numerį. Leidinio redaktoriai — K. Keblinskas ir A. Sužiedėlis. Redakciniam kolektyve darbuojasi ir šie studentai: R. Leimonas, R. Ivaška, D. Vieraitytė ir L. Gudelytė.

Dr. A. Maceina ir J. Medušauskas atstovavo SAS Pax Romana suvažiavime, sušauktame Freiburge spalių 31—lapkričio 3 d. d. aptarti tremtinių studentų problemas.

CV pasiuntė padėkos laišką vysk. Fulton Sheen, vienam iš garsiausių Amerikos kalbėtojų, kuris savo televizijos programoje pailiustravo sovietinį smurtą, okupuojant Pabaltijį. Lietuvos laisvės mintis, išreikšta vysk. Sheen lūpomis, pasiekė dešimties milijonų televizijos auditoriją.

St. Barzdukas paruoš lituanistikos konspektus, kurie bus panaudoti tos srities kursų pravedime SAS-je. Šie kursai bus užbaigti Studijų Dienose.

CV skelbia visiems SAS nariams temos konkursą — "Kokiu būdu aš išliksiu lietuviu?". Konkurso terminas baigiasi š. m. gruodžio 8 d. Dešimčiai laimėtojų bus skiriamos dovanos.

Urbanoje kuriasi stud. at-kų kuopa. Organizatoriams vadovauja kol. Vitkus.

Kol. Jonas Vaitkevičius, gyvenąs Vokietijoj, skiriamas SAS CV įgaliotiniu to krašto stud. at-kų reikalams.

R. Adomaitis, CV iždininkas, rūpinsis SAS barų skyriumi "Ateityj".

---

* **Lietuvos Skautams 35 metai.** Šiemet sueina 35 metai nuo skautų įsisteigimo Lietuvoje. Pirmasis skautų kūrėjas ir organizatorius buvo Petras Jurgėla. Visame pasaulyje lietuviai skautai žada iškilmingai šią sukaktį paminėti.

* **Lietuvybės Studijų Institutas** neseniai pradėjo veikti Čikagoje, Šv. Kazimiero kolegijo patalpose. Liet. Mokslo Mėgėjų klubas suorganizavo visą eilę paskaitų, liečiančių lietuviškosios kultūros klausimus, kurias skaitys žymus lietuviai kultūrininkai. Šį paskaitų kursą globoja Loyolos vardo universitetas. Instituto atidarymo proga kalbėjo jo direktorius kun. V. Bagdanavičius, Loyolos u-to atstovas prof. J. Beleckas, S. J., Alto pirm. L. Šimutis ir kt.

* **Amerikos Lietuvių Kongresas,** įvyksiantis lapkričio 27—28 dienomis Čikagoje, žada būti gausus savo dalyvių skaičiumi. Praeitas kongresas buvo 1949 metais New Yorke.

* **Lituanistikos Kursai Toronte** spalio pabaigoje pradėjo darbą. Juose šiemet numatoma dvi klasės. Kursą dėsto visa eilė lektoriu—prof. J. Gutauskas, prof. A. Šapoka. A. Rinkūnas, dail. T. Valius ir kt.

* **Kun. Pijus Kirvelaitis,** daugelio religijos vadovlių ir maldaknėygių autorius, mirė spalio mėn. Čikagoje. Kunigo mokslus baigęs Seinų seminarijoje, kun. P. Kirvelaitis dirbo pastoracijos darbą įvairiose Lietuvos parapijose, vėliau kapelionavo gimnazijose. Visos aukštesniosios mokyklos naudojo jo vadovėlius: "Katalikų dorovės mokslas" ir "Šviesa ir gyvenimas". Tremtyje buvo Diepholzo stovyklos klebonu.

* **T. Antanas Liuima, S. J.,** dėsto asketinę teologiją Šv. Grigaliaus popiežiškajame universitete Romoje. Šis universitetas spalio mėn. atšventė savo 400 metų darbo sukaktį. Šiuo metu Šv. Grigaliaus universitete studijuoja per 2600 studentų iš 58 tautų.

• **Dail. J. Rimšos** kurinių paroda Argentinoje, Buenos Aires mieste, praėjo su dideliu pasisekimu. Jis buvo išstatęs 24 naujausius savo paveikslus, kuriuos argentiniečių spauda labai gerai įvertino.

• **Kun. prof. St. Yla** baigia ruošti pilną lietuvišką vardyną. Iki šiol mes lietuviškus vardus rasdavome kalendoriuose, tačiau vardai ir jų šventės įvairiuose kalendoriuose būdavo nevienodi. Prof. Yla į naująjį vardyną yra sutelkęs keletą šimtų pačių gražiausių lietuviškų vardų.

TIES LIETUVIŠKOJO VYČIO KLAUSIMU

Š. m. "Ateities" 5 nr. Darbų ir žmonių skyriuje buvome įdėję Marijos Pečkauskaitės vėliavos nuotrauką. Ši vėliava yra atvežta iš Schwaebisch Gmuend, kur buvo veikli moksleivių ateitininkų kuopa. Vėliavai projektus padarė dail. K. Varnelis. Amerikoje ji buvo atiduota Brooklyno moksleivių kuopai. Vėliavos vienoje pusėje yra stilizuotas Vytis.

Birželio mėn. redakcija gavo iš inž. Jono Rugio laišką, kuriame jis pasisako dėl mūsų Vyties stilizavimo.

Pirmiausia jis kalba, kad mūsų realistiškai nupieštas valstybės herbas yra istorinis, visų didžiųjų tautos įvykių liudytojas. Pamini jis, kad jį galime užtikti ir kituose Europos miestuose. Apie Vyties stilizaciją rašo:

"Kaž kuris mūsų dailininkas dar nepriklausomybės laikais, pagautas futurizmo dvasios, pasišovė mūsų puikų Vytį stilizuoti. Ir iš puikaus riterio, išdidaus ir prasmingo mūsų valstybės ženklo, pasidarė kaž kokia keista figūra, primenanti ne tai žiogą, ne tai kokį kitą vabalą. Tokią kerebliuotą figūrą gal ir lengviau piešti, bet ar tai yra mūsų Vytis. Mes patys kaip ir tyčiojamės iš savo garbingo valstybės ženklo — simbolio. Tokiam atvaizde Vytis yra nusuktas į priešingą pusę, o juk, dar senais heraldikos dėsniais einant, nusukimas herbo ženklo į priešingą pusę reiškė, kad jo vartotojas yra padaręs negarbingą, žeminantį darbą".

Tuo klausimu redakcija kreipėsi į mūsų istorikus, ir šie atsakė, kad jau pačiuose seniausiuose dokumentuose randame Vytį tai į vieną, tai kitą pusę nugręžta. Randame ir stilizuotą, žinoma, ne taip tobulai. Tai istorinis pagrindas abiejų Vyčių — ir stilizuoto ir realistiškai suprasto — yra vienodas.

Stilizuotą Vytį pirmą kartą bene pakabino Valstybės Teatras 1938 m. Tai buvo dail. M. Dobužinskio darbas. Jis gana plačiai buvo studijavęs mūsų heraldiką. Tuo klausimu buvo rašyta ir spaudoje. Greit naujasis stilizuotas Vytis patraukė ir kitų dėmesį. Savo laiku per iškilmes jį pakabindavo ir prezidentūros balkone. Patys dailininkai šį stilizuotą Vytį labiau rėmė, nes dabartiniais laikais atsisakoma nuo realistinių valstybės ženklų interpretavimo ir einama prie stilizacijos. Tai įgalina ženklą lengviau piešti, ypač išpopuliarina jaunimo tarpe. Todėl ir stilizuotas Vytis turi savo vietą ir savo vertę.

Red.

● **Inž. S. Šalkauskis** išrinktas Anglijos Fizikos Instituto nariu. Jis neseniai sukonstruktavo naujos rūšies rentgeno lempas, kurios jau buvo išstatytos tarptautinio rentgenologų kongreso parodoje Kopenhagoje ir susilaukė visuotino pripažinimo.

● **Filosofų kongresas** rugpiūčio 20-26 dienomis įvyko Briusely, Belgijoj. Šiame kongrese dalyvavo daugelio kraštų filosofai. Buvo nagrinėjami įvairių filosofijos šakų klausimai.

● **Socialinių Mokslų Institutas,** pavadintas Popiežiaus Leono XIII vardu, neseniai pradėjo darbą Madride, Ispanijoje. Institutą įsteigė ispanų kat. akcija. Jame bus ruošiami pasauliečiai ir dvasiškiai, kurie turės dirbti socialinį darbą pagal Katalikų Bažnyčios reikalavimus. Į šį institutą priimami ir užsieniečiai studentai, kurių nemažas būrys jau yra atvykusių.

● **Tarpt. hidraulikų kongrese,** kuris šią vasarą įvyko Minneapolio mieste, J. A. V-bėse, Notre Dame universitetą ir kartu Lietuvos hidraulikus atstovavo prof. Steponas Kolupaila. Kongrese dalyvavo apie 300 mokslininkų iš įvairių pasaulio kraštų.

● **Giovanni Papini** knygą apie Mykolą Angelą išsivertė vokiečiai. Vokiečių spauda ir kritikai vertina naująjį Papini kurinį labai palankiai. Papini, norėdamas labiau išryškinti didžiojo dailininko portretą, labai kruopščiai patiekia ir jo bendralaikių bruožus: Savanarolos, Koperniko, Machiavelio ir Šv. Ignaco.

Fulton Sheen apie Lietuvą

Garsus Amerikos kalbėtojas vysk. Fulton Sheen, kurio televizijos programos antradienio vakarais visoje Amerikoje klausosi dešimtys milionų klausytojų, spalio 20 d. visą pusvalandį kalbėjo apie Lietuvą, apie komunistų joje daromus persekiojimus, aiškino kiek vertos sovietų sudaromos sutartys.

---

* **Amerikoje per maža bibliotekų.** Gallupo instituto žiniomis Amerikoje šiuo metu yra 7.500 viešųjų bibliotekų. Tačiau tokia Švedija jų turi 3500, tad pagal gyventojų skaičių Amerikai būtų reikalinga net 77.000 bibliotekų. Tas pats ir su knygynais — knygų parduotuvėmis. Jų Amerikoje priskaitoma tik 1.450, bet jei palyginti Ameriką su Danija, tai čia turėtų būti bent 23.000 knygynų. Tiesa, knygų Amerikoje per metus išperkama už 200 milionų dolerių, tačiau dauguma jų menkos vertės pramoginės knygos. Be to, net tris ketvirčius visų perkamų knygų perka tik 10% visų gyventojų. 60% visų amerikiečių virš 16 metų amžiaus savo gyvenime nėra pirkę jokios knygos.

---

10 metų nuo komp. St. Šimkaus mirties

Prieš dešimt metų, 1943 m. spalio 15 d., mirė vienas iš žymiausių mūsų kompozitorių Stasys Šimkus. Kas nežino jo populiarių dainų: "Kur bakužė samanota" ar "Plaukia sau laivelis". St. Šimkus yra sukūręs per 200 dainų chorams, apie 40 dainų įvairiems solo balsams, keleta dalykų pianui, keleta didesnių kantatų, operečių ir vieną operą, "Pagirėnus", kuri buvo pastatyta Kauno operos teatro dar 1939 metais. Tuoj po Didžiojo Karo Šimkus lankėsi ir Amerikoje, kur rinko aukas nukentėjusiems nuo karo lietuviams, taip pat vadovavo Birutės chorui Čikagoje.

MEDŽIAGA SUSIRINKIMUI

Šis numeris pateikia susirinkimams įvairios medžiagos.

Religinėje srityje atkreipkime dėmesį į Federacijos Dvasios Vado, T. V. Gidžiūno, OFM, straipsnį — Šventųjų garbinimas, ir A. Sušinsko — Kapeliono užrašai. Praveskime pasikalbėjimą apie šventuosius; pasinaudodami straipsniu, išsiaiškinkime garbinimo kilmę ir kulto rūšis. Paklauskime, kokie šventieji asmens kam geriausiai patinka, kurie yra Lietuvos šventieji, kas dabar iš lietuvių rengiamasi paskelbti šventuoju. Prisiminę kapelionų užrašuose iškeltą mintį, paskatinkime narius nuolat melstis už mirusius savo artimuosius ir Lietuvos partizanus.

Ateitininkiškom temom kalbėdami, sustokime ties prof. K. Pakšto sukaktimi, atkreipkime dėmesį į jo pasikalbėjime iškeltas mintis, kaip jis vaizduojasi mūsų jaunimą. Jo sukaktį paminėkime susirinkime, nes jis buvo mūsų Federacijos Vadu. Plačiau apie prof. K. Pakštą medžiagos rasite Aidų 8 nr. ir Tėvynės Sargo paskutiniame numeryje.

Lituanistikos sričiai rekomenduojame prisiminti architektą Stoką-Gucevičių, ta pačia proga galima pakalbėti ir apie Vilnių ir jo gražiuosius pastatus. Mūsų kultūrinei veiklai nušviesti yra medžiagos apžvalgose. Pakalbėkime taip pat ir apie lietuviškas knygas.

Atkreipiame dėmesį ir į skelbiamą konkursą—išrinkti geriausią šių metų novelę ir eilėraštį. Tegu kuopų bei draugovių pirmininkai paragina visus sekti mūsų žurnalo dailiąją literatūrą ir dalyvauti rinkimuose.

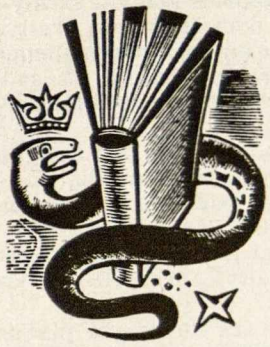

ATSKLEISTA KNYGA

LIET. KALBOS ISTORIJA,

(Dr. P. Jonikas, LIETUVIŲ KALBOS ISTORIJA. Išleido TERRA 1952 m. Čikagoje, 255 psl.)

Domėtis lietuvių kalba, jos praeitimi, gyvosios kalbos ugdymu šiuo metu mus skatina trejopas akstinas: mokslinis, romantinis ir propagandinis. Mokslinis akstinas žadina mokslinių studijų pagalba nusileisti lietuvių kalbos žiląją senovę, susekti jos kilmę, gimiringumą ir keitimąsi amžių eigoje; romantinis motyvas yra toks mielas visiems tiems, kurie, atplėšti nuo gimtosios žemės, sau dvasinės šilumos ir gyvybės jieško gimtojoje kalboje; gi propagandinis akstinas ir pačius lietuvius verčia geriau pažinti savąją kalbą ir jos istoriją, apie ją teisingai paaiškinti tiems, kurie apiberia mus įvairiais klausimais ir teiraujasi, "ar lietuvių kalba kuo skiriasi nuo rusų ar lenkų kalbos?"

Naujoji dr. P. Joniko knyga "Lietuvių kalbos istorija" pasotina minėtųjų trijų akstinų reikalavimus. Nors autorius pratarmėje sakosi norėjęs "pateikti pluoštą žinių apie mūsų gimtąją kalbą daugiau platesniajai visuomenei" (5 psl.), tačiau visa knygos medžiaga rimtomis mokslinėmis studijomis nagrinėja lietuvių kalbos istoriją, jos raidą slenkant amžiams. Šitie moksliški nagrinėjimai ir tiesos, aišku, gyvai patarnauja ir romantiniam, ir propagandiniam reikalui, vieniems šilumos ir tvirtybės atnešdamos, kitiems gi akis atverdamos.

Lietuvių k. istoriją autorius pradeda nuo pat indoeuropiečių prokalbės, po to apžvelgia indoeuropiečių prokalbės skilimą, baltų kalbų šeimą, iš kurios "ilgainiui yra išriedėjusios prūsų, lietuvių, latvių, kuršių, žiemgalių ir sėlių kalbos" (25 psl.).

Lietuvių k. istorinius svarstymus dr. P. Jonikas padalo į du laikmečius: priešpaminklinį (53-64 psl.) ir paminklinį (65-95 psl.). Priešpaminklinis laikmetis apima lietuvių k. laikotarpį "nuo lietuvių kalbos išsiskyrimo iš rytinių baltų grupės iki pirmųjų lietuviškų raštų pasirodymo (XVI a. viduryje). Šiuo laikotarpiu ir iškyla visi didieji lietuvių kalbos pakitimai. Tačiau moksliniam to laikmečio aprašymui stingame žinių" (53 psl.).

Autorius plačiau sustoja ties paminkliniu laikmečiu, prasidėjusiu XVI a. viduryje su pirmųjų lietuviškų raštų pasirodymu, ir tęsiasi ligi šių dienų. Šio laikmečio lietuvių kalbos raida, jos keitimasis, tobulėjimas plačiai nušviečiamas Martyno Mažvydo, Jono Bretkūno, Mikalojaus Daukšos, Konstantino Sirvydo raštais ir jų kalbos nagrinėjimu.

Studijos pabaigoje autorius stabteli ties didžiausiais mūsų kalbininkais, tai Kazimieras Jaunius, Jonas Jablonskis ir Kazimieras Būga.

Apiamai knyga teikia daug gražios kalbinės medžiagos, atveria lietuvių kalbos žiląją praeitį ir D. Poškos žodžiais (123) kviečia ją mylėti, branginti ir domėtis jos ugdymu:

"Garbink tiewiszka kalba
Ir anos Kalbrieda
Nes Prigimta liežuwia
Nemokieti gieda".

J. Gulbinas.

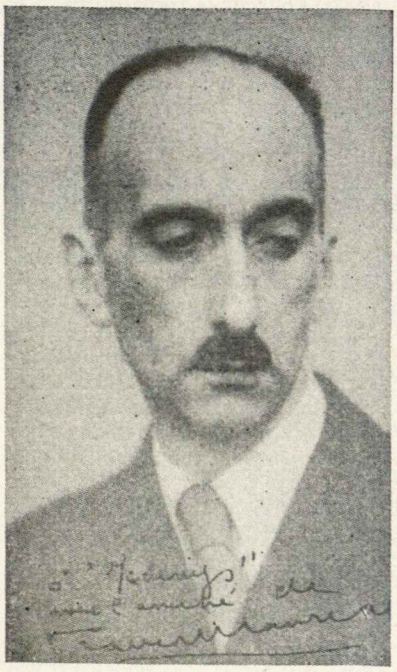

FRANCOIS MAURIAC

GYVAČIŲ LIZDAS

Tremtyje dabar turime išleistus du 1952 m. Nobelio premijos laureato Francois Mauriac'o romanus: "Gimdytoją" ir "Gyvačių lizdą". Šį pastarąjį esame jau turėję Lietuvoje; čia Gabijos leidykla išleido antrąją jo laidą.

Mauriac'as savo raštuose nesitenkina paviršutinišku žmogaus ir gyvenimo pavaizdavimu. Jis giliai skverbiasi į žmogiškosios sielos gelmes ir jas atskleidžia skaitytojui su visomis dulkėmis ir šiukšlėmis, nieko nenuslėpdamas, tačiau nieko ir nepasmerkdamas. Jis parodo žmo-

RINKSIME "ATEITIES" LAUREATUS

Kiekviename "Ateities" numeryje randame po vieną, kartais ir po dvi noveles ar apsakymėlius, o taip pat ir didelį poezijos pluoštą. Visa tai pačių jaunųjų parašyta, dažnai gal pirmieji bandymai ir dar su drebančia plunksna rašyti, bet jie mieli, daug žadantys ir skaitytojų labai šiltai įvertinami.

"Ateities" redakcija, norėdama dar labiau sumegzti ryšį tarp rašytojo ir skaitytojo, skelbia

geriausios novelės ir geriausio eilėraščio, spausdinto 1953 metų 'Ateities" numeriuose, rinkimus.

Į konkurso rėmus neįeina mūsų didžiųjų rašytojų kūryba.

KAS RINKS. — **Rinksime visi, kurie tik "Ateitį" skaitome,** —nesvarbu, ar prenumeratoriai, ar ne.

KAIP RINKS. — Laiške arba pašto atviruke parašykite: 1) Vieną geriausios novelės pavadinimą, jos autorių ir "Ateities" nr., kuriame ši novelė buvo spausdinta. 2) Vieną geriausio eilėraščio pavadinimą, jo autorių ir "Ateities" nr., kuriame jis buvo spausdintas.

Savo balsus siųskite "Ateities" redakcijai iki 1954 metų sausio 15 dienos, adresuodami: ATEITIS (konkursui), 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Rinkimų rezultatai bus paskelbti 1954 m. vasario mėn. numeryje. Laimėtojams—geriausios novelės ir geriausio eilėraščio autoriams—skiriamos piniginės premijos — po $50 kiekviena. **Redakcija.**

gų tokį, koks jis iš tikrųjų yra — su visomis silpnybėmis ir aistromis. Todėl jo kūriniai ne vieną skaitytoją nuteikia pesimistiškai ir gal kritiškai. Ypač tuos, kurie per daug įpratę šviesiai apie gyvenimą galvoti.

Atskleisdamas žmogaus silpnybes, Mauriac'as niekad nepasmerkia paties žmogaus. Dažnai išryški, kad visų akyse didžiausiu niekšu laikomas buvo tik nesuprastas, ar net nenorimas suprasti. Tokį keistuolį, pilną niaurių aistrų ir kitų akyse didžiausią niekšą matome "Gyvačių lizde". Ten iškeliamas konfliktas tarp senio turtuolio ir jo šeimos. Jis atrodo didžiausias šykštuolis ir tiesiog velniškas žmogus, kurio širdy veisiasi gyvačių lizdas. Bet niekas iš jo artimųjų nesugeba pamatyti, kiek jis pats dėl to kenčia ir kaip jis ieško tikrojo gėrio, kurio spinduliai kartais jį paliečia, tik neįstengia jo uždegti galutinai.

Jo artimieji, Mauriac'o žadžiais "vidutinukai krikščionys", nesugeba jo išklausyti ir suprasti. Tikroje krikščioniškoje dvasioje negyvendami, jie patys vis dėlto reikalauja jos iš savo senelio, patys neturėdami meilės, pyksta ant jo, kad jis šykštus ir kietas savo vaikams.

Kaip ir visuose Mauriac'o veikaluose, taip ir šiame jaučiamas gilus krikščionybės pabrėžimas. Romanas parašytas dienoraščio formoje, dialogų labai maža, bet skaitosi lengvai ir patraukiančiai.

(Francois Mauriac, Gyvačių lizdas. Romanas. Iš prancūzų kalbos išvertė Jurgis Griška. 282 psl. Išleido Gabija 1953 metais). **B.**

APIE TERESĘ NEUMANAITĘ

J. Burkus, TERESĖ NEUMANAITĖ, 269 psl., Sūduvos leidinys, Chicago 1953, kaina $3.00.

Visiems tremtiniams, gyvenusiems Vokietijoje, Teresės Neumanaitės vardas yra labai gerai žinomas; jiems yra žinomos ir jos stigmos. Daugelis tremtinių yra ją matę ir su ja net kalbėjęsi. J. Burkus yra vienas iš tų, kurie ypatingai ja domėjosi Vokietijoje ir tebesidomi čia, Amerikoje. Jis, dar Vokietijoje tebegyvendamas, rinko visą galimą surinkti medžiagą apie ją. Atvykęs į JAV, jis šią gausią medžiagą dar papildė naujais daviniais bei veikalais. Ir štai jo labai kruopštaus ir didelio darbo vaisius: studija apie nuostabiąją vokietaitę Teresę Neumannaitę ir apie jos stigmas. Taip, tai tikra ir gili studija. Bet ji ne sausais, negyvais faktais pagrįsta, o įdomiais, sultingais ir labai vaizdžiais daviniais išvedžiota.

Šiame žurnale ne vieta šią puikią knygą nagrinėti pagal griežtus teologinius kriterijus. Skaitytojui katalikui juk pakanka, jog ši praktinės teologijos knyga yra Bažnyčios leista, nors kiekvienas skaitytojas gali knygos nagrinėjamus faktus ir savaip vertinti: jis gali sutikti ar nesutikti su autoriaus tezėmis.

Teresė Neumanaitė

J. Burkus, prityręs rašto žmogus, šią knygą parašė sklandžiu, vaizdžiu stiliumi, puikia lietuvių kalba (lituanisto St. Barzduko peržiūrėta) ir didžiai įtikinamu būdu. Pradėjęs ją skaityti, nebegali nuo jos atsitraukti...

Ši J. Burkaus knyga yra plačios dvasinės erudicijos veikalas. Ji yra didelis įnašas į mūsų dvasinę—religinę literatūrą. Apie Teresę Naumannaitę yra prirašyta labai daug knygų. Bet ši J. Burkaus knyga užima tarp jų vieną iš pirmųjų vietų. Ji yra tokia knyga, kuri palieka savo gilius pėdsakus skaitytojo prote, valioje ir širdyje...

A. Sušinskas.

NAUJOS KNYGOS, ŽURNALAI

KARYS, lietuvių karių mėnesinis žurnalas, Nr. 10, spalio mėn. Turiny įdomus straipsnis iš 1863 m. sukilimo atsiminimų ir daug kitų.

EGLUTĖ, vaikų žurnalas, spalio mėn. nr.

LIETUVIŲ DIENOS, spalio mėn. numeris.

KNYGŲ LENTYNA, Liet. Bibliografinės Tarnybos biuletenis, Nr. 7—8.

NEWS FROM BEHIND THE IRON CURTAIN, įdomus anglų kalba žurnalas apie gyvenimą ir faktus už geležinės uždangos. Spalio mėn. nr.

J. Gliauda, ORA PRO NOBIS, premijuotas romanas, 447 psl. Iliustravo dail. V. K. Jonynas. Išleido Draugo Bendradarbių Klubas Chicagoje, 1953 metais.

Pulgis Andriušis, ANOJ PUSĖJ EŽERO. Lyrinės apysakos. Antroji laida. Išleido Gabija. Dail. Pr. Lapė. 102 psl. Kaina $1.50.

Jurgis Jankus, PO RAGANOS KIRVIU. Pasaka. Iliustravo dail. Vilkutaitytė — Gedvilienė. Išleido Gabija. 102 psl. Kaina $1.50.

KNYGOS BIČIULIS, neperiodinis Knygos Bičiulių Klubo leidinys Nr. 2, 1953 m. Išleido Gabija, Brooklyn, 355 Union Ave. Siuntinėjamas nemokamai.

Kun. Vytautas Jonas Bagdonavičius — **ŽMONIJOS LIKIMAS ŠV. JONO APREIŠKIMO KNYGOJE;** su Vysk. V. Padolskio pratartim, išleido Lietuviškos Knygos Klubas 1953 m. Vinjetės dail. Ansis Beržinš, aplankas dail. Romo Viesulo. 406 psl., kaina 3,50 dol.

BIULETIN INTERNATIONAL De La Jeunesse Catholique, Nr. 58, 1953 m. Tarptautinis katalikų jaunimo biuletenis, leidžiamas Romoje.

Jeronimas Cicėnas — VILNIUS TARP AUDRŲ. Tiražas — 1000 egzempliorių. Išleido Tiesos knygų leidykla Chicagoje. Viršelį piešė Paulius Augius. 561 p.

Hardy Schilgen — TU IR JI. Jaunuolio santykiai su mergaite. Išvertė Antanas Bieliūnas, S. J., išleido T.T. jėzuitai. 212 p. Kaina — 2 dol.

A. Rinkūnas — KREGŽDUTĖ. Elementorius, skaitymai, aplinkos pažinimas ir metodinės pastabos, 1 dalis. Išleido Spaudos Bendrovė "Žiburiai'. Viršelis J. Saarniit. 92 p. Kaina — 1,50 dol.

Kun. Dr. Jonas Gutauskas — VAIKO DIEVAS IR RELIGIJA. Turinyje: Religinis vaiko auklėjimas ryšium su jo dvasine raida. Išleido Spaudos Bendrovė "Žiburiai". 297 p. Viršelį piešė dail. T. Valius.

AIDAI, Nr. 7, 1953 m. Mėnesinis kultūros žurnalas, redaguojamas Antano Vaičiulaičio, leidžiamas Tėvų pranciškonų.

ARCHBISHOP CUSHINGS Message to Lithuanian-American Youth, 1953 m. Išleido Juozas K. Vembrė Bostone.

KALĖDOMS
GERIAUSIA DOVANA —
LIETUVIŠKA KNYGA

PLAČIAME PASAULYJE

KRISTAUS KARALIAUS ŠVENTĖ DIEPHOLZE

Kaip Lietuvoje, taip ir čia tremtyje lietuviai katalikai švenčia Kristaus Karaliaus šventę.

Vasario 16-tos gimnazijos moksleiviai at-kai jau seniai ruošėsi tinkamai šią dieną paminėti. Rytą visi iškląusė šv. mišių ir priėmė komuniją. Gimnazijos kapelionas pasakė labai gražų Kristaus Karaliaus šventei pritaikytą pamokslą. Pamaldų metu giedojo bažnytinis gimnazijos mokinių choras.

Po pamaldų buvo vysk. Mot. Valančiaus vardo at-kų kuopos visuotinis susirinkimas, į kurį atsilankė garbingas svečias MAS—Įgaliotinis Vokietijoje — dr. Dulskas. Sveikindamas visus susirinkusius, jis linkėjo ir toliau eiti tuo didžiu bei tiesiu at-kų ideologijos keliu. Susirinkimas buvo užbaigtas bendra malda.

Vakare gimnazijos salėje įvyko šios šventės minėjimas. Paskaitą skaitė dr. Dulskas, įdomiai nupasakodamas Kristaus Karaliaus šventės reikšmę ir reikalingumą. Po paskaitos buvo meninė dalis, kurią sudarė mokinių deklamacijos gyvasis paveikslas. Gimnazijos choras sugiedojo dvi giesmes: "O Kristau, pasaulio Valdove" ir "Apsaugok Aukščiausias".

Po minėjimo visi at-kų kuopos nariai dar liko savo suruoštame pobūvyje. Vakaras prabėgo greitai, geroje, pakilioje nuotaikoje.

TRS.

ADELAIDE, AUSTRALIJA

Adelaidės Arkivyskupo rūmuose 1950 m. balandžio 20 d. susirinko būrelis Lietuvoje ir Vokietijoje buvusių sendraugių ir atkūrė at-kus Australijoje. Jiems vadovauja B. Plokštis. Šiuo metu ateitininkai turi 50 narių, kurie dirba religinėje, kultūrinėje ir visuomeninėje srityje. Veikiama organizuotai ir pavieniai. Muzikoje labiausia reiškiasi G. Vasiliauskienė, sporte — A. Snarskytė ir spaudoje — P. Pušdešris redaguodamas "Katalikų gyvenimo" skyrių "Australijos Lietuvyje". Karitatyvinė sritis irgi neapleidžiama —didžiųjų švenčių progomis pasiunčiama parama Vokietijoje vargstantiems.

Arkivyskupo Jurgio Matulevičiaus moksleivių at-kų kuopa nors teturi vos tik 12 narių, tačiau veikia labai gražiai. Ji šelpia savo sutaupomis vieną Diepholzo gimnazijos mokinį ir palaiko korespondencinį ryšį su kitur besimokančiais lietuviais. Greitu laiku žada įsigyti savo vėliavą. Kuopos globoje yra A. Stepanienė.

WEHNEN, VOKIETIJA

Wehneno lietuvių stovykloje yra dar apie 400 lietuvių. Dauguma stovyklos jaunimo lanko Vasario 16 Gimnaziją, kiti mokosi vokiškoje mokykloje. Pačioje stovykloje veikia vargo mokykla, kuriai vadovauja mokyt. Atienė.

Š. m. spalio 18 d. stovykloje įvyko steigiamasis ateitininkų susirinkimas. Išrinkta kuopos valdyba pasiskirstė pareigomis taip: pirm. Ruta Barteškaitė, vicepirm.—Stepas Jankauskas, sekr. — V. Augaitytė, soc. reik. ved. — A. Bartminas ir vald. narys — A. Narbutas. Spalio 25 d. ateitininkai moksleiviai aktyviai prisidėjo prie Kristaus Karaliaus akademijos suruošimo. Paskaitą laikė kun. P. Girčius, jaunimo vardu žodį tarė St. Jankauskas. Eilėraščius deklamavo R. Barteškaitė, A. Bartminas ir V. Augaitytė. Ateitininkai yra pasiryžę savo darbu aktyviai prisidėti prie stovyklos kultūrinio gyvenimo paįvairinimo.

BOSTONO MOKSLEIVIAI

Bostono moksleiviai ateitininkai jau pradėjo šių metų veiklą. Į darbą stojo geroj nuotaikoj. Daugelis narių dalyvavo moksleivių ateitininkų stovykloj Marianopoly ir čia ne tik sustiprino savo dvasią, bet ir gerai pasireiškė. Štai jų laimėtos premijos: 1.) literatūros žinojimo konkurse pirmą vietą laimėjo Dalia Simanavičiūtė, antrą vietą Virginija Simanavičiūtė, o ketvirtą vietą Birutė Danerytė; 2.) bendro žinojimo konkurse pirmą vietą vėl laimėjo Dalia Simanavičiūtė, antrą vietą Virginija Simanavičiūtė, o trečią vietą Birutė Danerytė; 3.) dainų žinojimo konkurse pirmą vietą laimėjo Danutė Rudžiūnaitė, o trečią vietą Virginija Simanavičiūtė; 4.) vyresniųjų deklamavimo konkurse pirmą vietą laimėjo Irena Nikolskytė; 5.) jaunesniųjų deklamavimo konkurse pirmą vietą laimėjo Vida Lušytė; 6.) paskaitų užrašų vedimo konkurse antrą vietą laimėjo Virginija Simanavičiūtė, o trečią Renata Pakštytė; 7.) sporto varžybose: a) 100 metrų bėgime Sigitas Leimonas laimėjo antrą vietą. Jis taip pat laimėjo trečią vietą 400 metrų bėgime; b) berniukų sviedinio į tolį metime Aloyzas Petronis laimėjo trečią vietą; c) mergaičių sviedinio į tolį metime Birutė Danerytė laimėjo pirmą vietą, o Virginija Simanavičiūtė antrą vietą; d) komiškame sporte, bėgdamas maiše, Sigitas Leimonas laimėjo antrą vietą; g) Galop už išsamiai parašytą referatą Sigitas Leimonas laimėjo specialią premiją. Taigi, kaip matome, Bostono moksleiviai ateitininkai stovykloj pasiekė gausių ir gražių laimėjimų. Be to, dar reikėtų pažymėti, kad Bostono moksleivių ateitininkų kuopa stovykloj gražiai suvaidino poeto Krūmino montažą: "Sekmadienio popietė" ir iš viso aktyviai dalyvavo stovyklavimo programoj.

Šia vasara vaikų stovykla įvyko ir Venecueloje tėvų saleziečių vienuolyne. Čia matome kun. A. Sabaliauską laikantį mišias stovyklautojams.

Prasidėjus mokslo metams, jau turėjome kelis susirinkimus. Mūsų veikimas eina pasiskirsčius į tris burelius, būtent: a) vyresniųjų, b) jaunesniųjų mergaičių ir c) jaunesniųjų berniukų. Į kuopos valdybą išrinkta Virginija Simanavičiūtė pirmininke, Birutė Danerytė sekretore ir Danutė Rudžiūnaitė iždininke. Šie asmens vadovauja ir vyresniųjų būreliui. Kuopos korespondentu išrinktas Sigitas Leimonas. Jaunesniųjų mergaičių būrelį globoja Dalia Skudžinskaitė, o jaunesniųjų berniukų Algis Brazdžionis. Jau sudarytas šiems mokslo metams veikimo planas, kuriuo apimta aktualieji ateitininkams klausimai ir į darbą įtraukiama visi moksleiviai ateitininkai.

Šiais mokslo metais į kuopą jau įstojo penki nauji nariai. **Agis.**

PAS PUTNAMO MERGAITES

Putnamo at-kų šių veiklos metų pirmam posėdžiui pirmininkavo D. Vieraitytė, sekretoriavo E. Skrupskelytė. Padaryta pereitų metų trumpa apžvalga: kuopa padidėjo, buvo suruošta eilė minėjimų ir viena didelė kuopos šventė, veikta studenčių ir moksleivių būreliais; studijų dienose Baltimorėje ir New Yorke, taip pat vasarą įvykusiose at-kų stovyklose dalyvavo atstovės iš Putnamo; iždas geram stovyj; Vokietijon išsiųsti trys siuntiniai.

Pirmininkė padėkojo Motinėlei, ses. M. Augustai, kun. St. Ylai ir visom seselėm už visokeriopą pagalbą.

Ses. M. Augusta pasidžiaugė nuveiktu darbu ir priminė, kad at-kų gyvenimas yra nesuprantamas, jei jis be nusistatymų ir idealų. Ragino jieškot šviesos sau, kad turėtumėm ką kitiems duoti.

Susirinkimas nubalsavo studentėm šįmet visiškai atsiskirt nuo moksleivių. Rinkimai buvo pravesti pagal C. V. rinkimų Kennebunk Port, Maine, studentų stovyklos pavyzdį: balsavimo būdu išrinkta pirmininkė pristato visą kolektyvą.

Studenčių draugovę sudaro:
pirm. — D. Vieraitytė,
sekr. ir koresp.—E. Marijošiutė,
ižd. — O. Griganavičiūtė,
soc. reik. ved.—I. Giedraitytė.
narė — Enata Skrupskelytė.

Moksleivių draugovę sudaro:
pirm. — D. Keblinskaitė,
sekr. — G. Pauliukonytė,
ižd. — B. Kapočiūtė.
Revizijos komisija:
pirm. — Rūta Žukauskaitė,
sekr. — D. Giedraitytė,
narė — A. Vasiliauskaitė.

Ses. M. Augusta sutiko būti studenčių draugovės ir moksleivių būrelio globėja. Kun. Yla apsiėmė tęst kapeliono pareigas. **E. M.**

NEW YORKO MOKSLEIVIAI

Spalių mėn. 10 d., Apreiškimo parapijos mokyklos patalpose, įvyko Brooklyno moksleivių at-kų Marijos Pečkauskaitės kuopos susirinkimas, kuriame dalyvavo kuopos dvasios vadas kun. A. Račkauskas, keletas svečių — studentų ir ypač gausus būrys moksleivių. Išrinkta nauja kuopos valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė šitaip: pirm.—K. Remėza, vicepirm.—Birutis, sekr.—M. Plečkaitytė, ižd.—G. Naujokaitis, ir soc. reik. vedėja—D. Mikulskytė. Naujoji valdyba tvirtai pasiryžusi išplėsti bei pagyvinti veiklą. Per šį susirinkimą į kuopą įsirašė keli nauji nariai.

Kitą dieną, sekmadienį, moksleivių kuopa ir svečiai sendraugiai bei studentai dalyvavo išvykoje į Belmont parką. Kun. J. Pakalniškis nufilmavo dainuojančius ir žaidžiančius moksleivius. Diena praėjo nepastebimai greitai, palydėta dainomis ir žaidimais.

Išvyko į kariuomenę

Spalių 17 d. ateitininkai suruošė išvykstantiems į kariuomenę ateitininkams K. Krinickui ir K. Simonavičiui išleistuves. Trumpam buvo atvykę kun. A. Račkauskas ir kun. V. Dabušis ir pasakė atsisveikinimo kalbas, linkėdami nenutolti nuo ateitininkiškų principų ir išlikti gerais katalikais. Kun. V. Dabušis įteikė abiem po maldaknygę. Kalbėjo dar studentų at-kų centro valdybos pirmininkas K. Kudžma, linkėdamas nepasiduoti blogoms įtakoms bei išlaikyti gerą lietuvio vardą svetimųjų tarpe. Jiems buvo įteikta ir daugiau dovanų.

Išleistuvėse dalyvavo būrys studentų at-kų ir vyresnieji moksleiviai at-kai. Vaišių stalas, dainos, šokiai, draugiška nuotaika dar tvirčiau sujungė pasiliekančius su abiem išvykstančiais kolegomis.

I. B.

* Lapkr. 15 d. Apreiškimo par. salėje New Yorko stud. at-kų draugovė surengė šokių vakarą. Grojo Ričardo Kontrimo orkestras.

NEWARKAS

Newarko moksleivių ateitininkų būrelis vis sparčiau jungiasi į darbą. Dažniau šaukiami susirinkimai, skaitomi referatai, svarstomi ateities planai. Būrelio valdybą sudaro: Pranas Saveikis — pirm., Regina Savickaitė — sekr., Valentas Mėlinis — ižd. Spalio mėn. 9 d. susirinkime, kuriam vadovavo Algis Balčiūnas ir sekretoriavo Nijolė Arminaitė, nutarta artimiausiu laiku surengti pasilinksminimo vakarą su didele meno programa.

J. Mėlynis, Jr.

ST. LOUIS, MO.

Šių mokslo metų pradžioje St. Louis, Mo. įsteigta nauja studentų ateitininkų draugovė. Draugovės dvasios vadas yra kun. I. Urbonas; draugovės valdybos pirm. Antanas Sabaliauskas; sekr. Birutė Miniataitė; ižd. Evelina Savickaitė. Draugovė neturi daug narių, vos penkis, bet drąsiai ryžtasi lavintis studentiškoje-ateitininkiškoje plotmėje ir globoti East St. Louis moksleivių ateitininkų būrelius.

Draugovės valdybos pirmininko adresas yra:
Antanas Sabaliauskas,
3005 Magnolia Ave.,
St. Louis 18, Mo.

B. M.

ŠV. JURGIO MOKYKLOS AT - KŲ KP. CHICAGOJE

Įsisteigus kuopai 1953 m. vasario mėn. 18 d., buvo išrinkta šios sudėties valdyba: pirm. Irena Vytauskaitė, sekr. Gražina Grigalavičiutė, koresp. Antanas Stropus, narys Eg. Valaitis. Narių turėta virš 40. Veikimui pagyvinti buvo pasiskirstyta mergaičių ir berniukų būreliais. Padaryta penki bendri susirinkimai su rimtąja dalimi, pakvietus paskaitininkais vietos sendraugius Vyt. Galvydį, Al. Šatą, ir kit. Patys mokiniai irgi deklamavo eilėraščius, rašė rašinėlius, mokėsi vesti susirinkimus, rašyti protokolus. Daug padėjo dvasios vadas kun. dr. J. Prunskis, berniukų globėjas studentas S. Razmus ir mergaičių globėja Elena Blandytė. Po rimtosios dalies susirinkimus baigdavome gyvais žaidimais ir dainomis. Be to, padarytos dvi iškylos į gamtą prie ežero suteikė nariams daug smagumo. At-kų stovykloje prie Pow--Pow ežero iš mūsų kuopos buvo daugiausia dalyvių 18, kurie, uoliai dalyvaudami stovyklos varžybose, laimėjo nemaža premijų.

Šiais metais kuopa gyvai sukruto veikti. 1953 m. rugsėjo mėn. 20 d. išrinkta nauja valdyba šios sudėties: pirm. Gen. Žiupsnytė, sekr. Aušra Juškaitė, ižd. J. Gulbinskas, vicepir. R. Valaitis, korespondentai V. Jakštys ir I. Vytauskaitė. Padaryta jau du bendri susirinkimai su paskaitomis, deklamacijomis ir žaidimais. Būreliuose ruošiamasi įžodžio egzaminams. Globėju yra mokytojas A. P. Bagdonas. **A. P. B.**

— *Vytautas Gylys, pavasarį gavęs matematikos magistro lapsnį, pakviestas matematikos katedros asistentu Illinois universitete.*

— *Prof. Juozas Brazaitis savo atostogų metu buvo išvykęs į Europą.*

— *Rūta Žukauskaitė, stud. at-kų S-gos revizijos komisijos narė, studijuoja Amhorsto kolegijoje ir gyvendama Putnamo N. Pr. Seserų bendrabutyje aktyviai dalyvauja vietos at-kių kuopoje.*

— *Jonas Kučiauskas, stud. iš E. St. Louis, buvo iš toliausiai atvykęs stovyklautojas Kennebunk Porte.*

— *P. Bagdonas labai nuoširdžiai dirba su Čikagos jaunesniaisiais moksleiviais ateitininkais. Jis organizuoja moksleiviams knygynėlį.*

— *Alicija Rugytė Čikagoje išrinkta naująja vyresniųjų giedrininkių — "Giedros" korporacijos filisterių — pirmininke.*

— *Jonas Andrulis šiuo metu yra Kanados ateitininkų Centro Valdybos pirmininkas.*

— *Stasys Džiugas, čikagietis ateitininkas šatrijietis, pasižymėjęs vaikų literatūros rašytojas, artimiausiu laiku išleidžia savo pirmąją knygą mažiesiems skaitytojams.*

— *Vytautas Maželis New Yorke spalio 27 - lapkr. 3 dienomis buvo surengęs savo foto kūrinių parodą vienoje iš didžiausių pasauly foto reikmenų parduotuvėje.*

— *Jonas Končius, mūsų bendradarbis, praeitame numery rašęs apie savo vasaros studijas Lavalyje, šiuo metu studijuoja Urbanos universitete.*

— *Irena Gotceitaitė iš Toronto, pavasarį gavusi bakalauro laipsnį Toronto u-te, yra Kanados at-kų CV iždininkė ir atstovė studentų reikalams.*

— *Rožė Šomkaitė ir Antanas Musteikis, abu newyorkiečiai, laimėjo "Neries" stipendijų Fondo konkursą.*

— *Juozas Dėdinas, SAS informacijos skyriaus vedėjas, studijuoja komercinius mokslus Baltimorės universitete.*

— *Vaclovas Kleiza redaguoja "Akademinių Prošvaisčių" skyrių "Draugo" dienraštyje.*

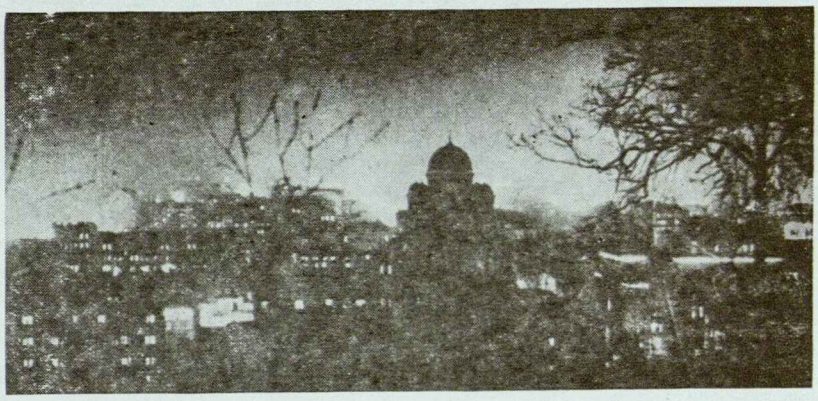

Kaunas nuo Vytauto Didžiojo ąžuolyno

JAU PATS LAIKAS...

At-kų Federacijos Vyr. Valdybos ruošiamo laimėjimo bilietai platinimui yra išsiuntinėti ne tik visiems ateitininkams ir jų bičiuliams, bet taip pat ir atskiriems ateitininkiškiems vienetams. Maloniai prašome visų vienetų vadovybes pasirūpinti, kad bilietų platinimas vyktų. Federacijos Vyr. Valdybos užsimotas piniginis vajus gerai pasiseks, jei visi ateitininkai uoliai į tą darbą įsijungs. Daugelis jiems pasiųstas knygeles jau išplatino arba patys sau visus bilietus paėmė ir reikiamą pinigų sumą prisiuntė. Pavienių gražių pavyzdžių šiam dideliam darbui nepakaks. Tik visų uoli talka duos reikiamus rezultatus.

Vienetų vadovybės prašomos šį reikalą rimtai apsvarstyti savo posėdžiuose, išaiškinti vienetų narių susirinkimuose ir visus ateitininkus bei jų bičiulius nuolat raginti savo pareigas atlikti.

Gražus pavyzdys

Pr. Keblinskas, iš Brockton, Mass., laimėjimo bilietų išplatino už 22,00 dol. Bilietus išplatino tarp savo bendradarbių darbovietėse bei tarp vietos lietuvių pažįstamų ir prietelių.

Už 10,00 dol.

Laimėjimo knygeles nupirko — kun. N. Pakalnis, kun. J. Dakinevičius, kun. V. Slavynas, dr. J. V. Prunskis, kun. A. Ezerskis, Pr. E. Keblinskas, J. V. Brazaitis.

Už paramą visiems nuoširdžiai dėkoja.

At-kų Federacijos Vyr. Valdyba.

MALONŪ "ATEITIES" SKAITYTOJAI

Administracija ir šį kartą turi pasiskūsti, kad nevisi skaitytojai buvo jautrūs jos prašymui atsilyginti prenumeratos skolas už 1953 metus. Tokių skaitytojų, kurie neatkreipė dėmesio į administracijos asmeninį jam nusiūstą paraginimą (jau šiemet antrą kartą) nei į "Ateityje" bei "Drauge" ateitininkų skyriuje priminimą, dar yra apie 300. Jeigu jie visi būtų uolūs ir savo skolą tuojau atsiųstų, "Ateitis" šiaip taip šiais metais išsiverstų. Tie skaitytojai, kurie laiku neatsilygina prenumeratos mokesčio, ne tik apsunkina laikraščio leidimą, bet ji nuskriaudžia, nes jiems asmeniniai pranešimai apie jų skolas jau administracijai šiemet kaštavo apie 100 dol., neskaitant darbo ir sugaišto laiko, tokius paraginimus rašant.

Tikimės, kad šį kartą visi malonūs skaitytojai bus uolūs ir atkreips rimtai dėmesį į mūsų prašymą—nedelsiant atsilyginti prenumeratos mokestį už šiuos metus.

Administracija.

NAUJI "ATEITIES" GARBĖS PRENUMERATORIAI 1953 M.

1. Kun. J. Stankūnas,
Montreal, Que., Canada.
2. Kun. J. Gerulis,
Germantown, N. Y.
3. Kan. Myk. Vaitkus,
Peace Dale, R. I.
4. Kan. Ant. Petraitis,
Chicago, Ill.
5. Kun. St. Būdavas,
Rockland, Me.
6. Petras Tamulionis,
Cleveland, Ohio.

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ KUOPŲ VALDYBOMS

Ar skaitėte MAS Centro Valdybos raštą š. m. rugsėjo mėn. 14 d.? Tame rašte buvo prašoma kuopų valdybos savo narių sąrašus su tiksliais adresais nusiųsti Federacijos Generaliniam Sekretoriui Kun. V. Dabušiui, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Sąrašai reikalingi bendrai ateitininkų kartotekai sudaryti. Kai kurios kuopos tą raštą skaitė ir savo pareigą įvykdė, bet dalis kuopų arba gautų raštų neskaito, arba nepaiso, kas juose parašyta. Tą padaryti dar nevėlu dabar, prašom tik nedelsti, tuojau siųsti. Laukiu.

Fed. Gen. Sekretorius

ALp(LKA)1786
1953, Nr.9

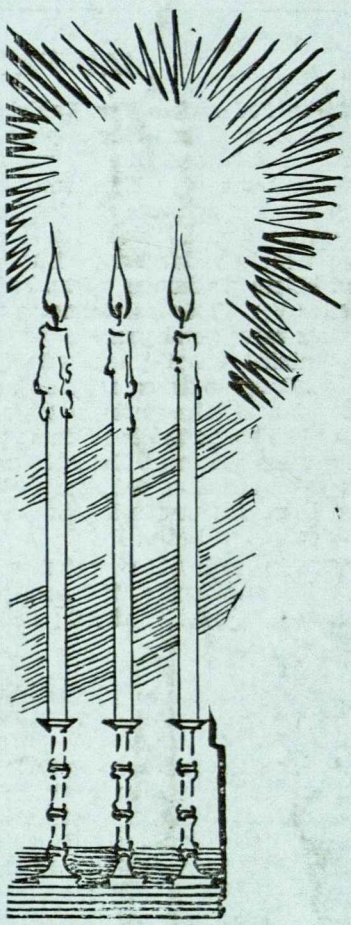

90.725.156